O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV.№

Ҳақсевар, она юрт, мангу бўл обод!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси ◆ TOSHKENT HAQIQATI

1928 йил 11 декабрда асос солинган • 1999 йил 21 июль, чоршанба • № 58 (11.141) • Эркин нархда сотилади

ОҚСАРОЙДА ҚАБУЛ

20 июль куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Оқсаройда Афғонистон бўйича «6+2» гуруҳи Тошкент учрашуви иштирокчиси — АҚШ делегацияси раҳбари, АҚШ давлат котибининг ўринбосари Карл Индерфурсни қабўл қилди.

Мамлакатимиз раҳбари Тошкент учрашувида фаол иштирок этгани учун Америка Қўшма Штатлари делегациясига миннатдорлик изҳор этар экан, мазкур мулоқотни ташкил этиш ва ўтказишда Америка томонининг ҳиссаси катта бўлганини таъкидлади.

Мулоқот чоғида минтақавий хавфсизлик, Ўзбекистон билан АҚШ ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларини янада кенгайтириш билан боғлиқ ҳамда томонларни қизиқтирган бошқа масалалар юзасидан ўзаро фикр алмашилди.

Қабул маросимида Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазири А. Комилов иштирок этди.

Қабулда Америка Қўшма Штатларининг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Жозеф Пресел ҳозир бўлди.

(ЎзА).

UNITED NATIONS
Tashkent Meeting of the Group «6+2» on Afghanistan

ТОШКЕНТ УЧРАШУВИ:

АФҒОНИСТОН МУАММОСИНИ ҲАЛ ЭТИШ ЙЎЛИДАГИ МУҲИМ ҚАДАМ

19 июль куни Тошкентда Афғонистон муаммосини ҳал қилиш бўйича «6+2» гуруҳининг навбатдаги учрашуви бошланди. Бу гуруҳга Афғонистон билан чегарадош олти давлат — Эрон, Хитой, Покистон, Тожикистон, Туркманистон ҳамда Ўзбекистон, шунингдек, Америка Қўшма Штатлари ва Россия киради. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти шафеълигида ташкил этилган мазкур анжуманни Ўзбекистон Ташқи ишлар вазири А.Комилов очди.

Учрашувда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов нутқ сўзлади.

Афғонистондаги бугунги вазият айни вақтда нафақат мазкур мамлакатнинг, балки унга қўшни давлатларнинг, қолаверса бутун халқаро жамоатчиликнинг муаммосига айланган. Негаки, бугун бу тупроқда давом этаётган уруш балоси билан бирга, наркотик моддалар ва қурол-яроғ контрабандаси, диний экстремизм ва фанатизм, терроризм хавфи минтақадаги барча давлатларга, бинобарин ялпи хавфсизликка жиддий таҳдид соляпти. «6+2» гуруҳининг Тошкент учрашувидан мақсад Афғонистонда кечаётган уруш сабабларини шунчаки ойдинлаштириш эмас. У мазкур можарони тинч йўл билан ҳал этиш чораларини топишга хизмат қилади.

Учрашувда сўзга чиққан БМТ Бош котибининг Афғонистон бўйича махсус вакили Л.Браҳими БМТ Ўзбекистоннинг Афғонистон муаммосини ҳал этиш борасидаги саъй-ҳаракатларини юксак баҳолашини таъкидлади. У БМТ Бош котиби Кофи Аннаннинг «6+2» гуруҳининг Тошкент учрашувини қўллаб-қувватлаб Президент Ислом Каримов номига йўллаган мактубини ўқиб эшиттирди.

Таъкидлаш керакки, «6+2» гуруҳининг ташкил топиши, унинг учрашувларини мунтазам ташкил этиш ўз-ўзидан бўлаётган иш эмас. У ниҳоятда машаққатли ва оғир

Суратларда: учрашув пайти.
А.ТЎРАЕВ (ЎзА) олган суратлар.

(Давоми 2-бетда).

ТИНЧЛИК ВА БАРҚАРОРЛИК – МИНТАҚАМИЗ ТАРАҚҚИЁТИНИНГ БОШ ОМИЛИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Афғонистон бўйича «6+2» гуруҳи Тошкент учрашуви очилиши маросимида сўзлаган нутқи

Муҳтарам делегация раҳбарлари!

Хонимлар ва жаноблар!

Менга халқимиз, ҳукуматимиз ҳамда шахсан ўз номимдан сизларни — мазкур учрашув қатнашчиларини Ўзбекистон диёрида самимий қутлаб, барчангизга юксак эҳтиромимни изҳор этишга рухсат бергайсиз.

Биз бугун бу ерда юксак ва олижаноб мақсад — жафокаш Афғонистон заминида кўпдан бери кутилаётган тинчлик ўрнатиладиган кунни биргаликда яқинлаштириш учун тўпландик.

Тинчлик ва барқарорлик энг аввало, афғон халқининг орзуси. Чунки бу халқ йигирма йиллик уруш, азоб-уқубат ва муҳтожликни бошидан кечирмоқда. Бу халқ ўзининг бутун тарихи ва мислсиз бардоши билан чинакам ҳурмат ва ҳамдардлик уйғотади.

Фуқаролар уруши туфайли вужудга келган беқарор вазият аллақачон Афғонистон чегараларини ошиб ўтиб, минтақадан анча нарида ҳам ўзининг салбий таъсирини кўрсатмоқда.

Бугун Афғонистон ва унинг атрофида юз бераётган халқаро терроризм ва экстремизм муаммолари ҳам, наркотик моддаларни тарқатиш ва қурол-яроғ савдоси муаммолари ҳам, тобора таҳдидли тус олаётган Исломни радикаллаштириш жараёнлари ҳам жаҳон жамоатчилигини ташвишга солмай қолмайди.

Бугунги кунда Афғонистонда юз бераётган воқеаларни кузатиб турган ҳар бир кишини бу мамлакат аҳолиси, уни вайронгарчилик ва муҳтожликка маҳкум этган, иқтисодиёт ва кишилар ҳаётини ўнлаб йиллар орқага улоқтириб ташлаган уруш ва қарама-қаршилик туфайли Ватанидан жудо бўлган барча миллат ва элат вакиллари тақдири ташвишга солмай қўймайди.

Баъзи давлатларнинг Афғонистондан жўғрофий узоқлик ўзларининг хавфсизлигига таъсир қилмайди деган умидлари асоссиз эканини вақт кўрсатди.

Муҳтарам анжуман иштирокчилари!

Афғонистонда кўп йил давом этган танглик сабабларини аниқлаш ушбу анжуман вазифасига кирмайди, десам, фикримга қўшилсангиз керак. Ҳозирги вақтда энг муҳими Афғонистондаги вазиятни қайта-қайта таҳлил этиб, бир-бирига қарши курашаётган томонларни яраштириш учун дастлабки қадам бўлиши мумкин бўлган ўша элас-элас кўринаётган келишув омилларини топишдан, янада аниқроқ айтганда — **қарама-қаршилик ва урушни бундан кейин ҳам давом эттириш бемаънилик эканлигини уларга кўрсатиб ва исботлаб беришдан иборатдир.**

Ўзбекистон ва Афғонистон халқларини кўп асрлик тарихий муштараклик анъанавий равишда бир-бирига боғлаб туради. Шуни ҳам айтмоқчиманки, ўзбеклар ва афғонлар ўртасида ҳеч қачон ғанимлик бўлмаган — Амударё неча юз йиллар давомида бизни фақат бирлаштириб турган.

Ҳозир ҳам бизнинг энг эзгу ва энг катта истагимиз тинч, барқарор ва хавфсиз Афғонистонни кўришдир. Биз Қобулда **миллий тотувлик ва ички барқарорликни таъминлашга қодир бўлган, халқаро ҳуқуқ меъёрларини ҳурмат қиладиган ва чегарадош мамлакатлар билан яхши қўшничилик муносабатларини таъминлашга кафолат берадиган** барча томонлар вакилларидан иборат нуфузли ва кучли ҳукуматни кўришни истаймиз.

Афғонистон муаммосини тезроқ ҳал этиш минтақавий ҳамкорликни йўлга қўйиш учун, биринчи навбатда Марказий Осиёни қўшни ҳудудлар ва мамлакатлар билан боғлайдиган транспорт коммуникацияларига доир узоқ муддатга мўлжалланган лойиҳаларни амалга оширишга зарур шарт-шароит яратиш ишига чинакам омил бағишлаган бўлар эди.

Ўзбекистоннинг минтақада хавфсизлик ва барқарорликни мустаҳкамлаш, хусусан БМТ шафелигида «6+2» гуруҳини тузиш бўйича саъй-ҳаракатлари ва ташаббуслари ана шу ёндашувларга асосланган.

Катта мамнуният билан таъкидламоқчиманки, бу гуруҳ қисқа вақт ичида Афғон муаммосини ҳал этиш йўлларини излашда биргаликда ҳаракат қилишда етарли тажриба тўплади.

Фақат бир фактнинг ўзи, яъни гуруҳдаги уч мамлакат — АҚШ, Россия ва Хитой — БМТ Хавфсизлик Кенгашининг доимий аъзолари шу минтақа мамлакатлари билан биргаликда «6+2» гуруҳи доирасида Афғонистон муаммосини тинч ҳал этиш йўлларини излашда фаол иштирок этаётгани — бу халқаро тажрибада жуда камдан-кам учрайдиган, айтишим мумкинки, мислсиз воқеадир.

Ўз-ўзидан равшанки, бу гуруҳни тузиш ва унинг ишини ташкил этишда, жумладан мазкур анжуманнинг бугунги мажлиси ўтказилишида БМТ ҳал қилувчи ўринда турибди.

Шу муносабат билан БМТнинг Афғонистон бўйича махсус миссияси аҳамиятини, шунингдек унинг раҳбари — БМТ Бош котибининг махсус вакили Лахдар Браҳимининг афғон диёрида тезроқ тинчлик ўрнатилишига қаратилган самарали ишини алоҳида таъкидламоқчиман.

Бугунги учрашувимиз жаноб Лахдар Браҳимининг БМТ шафелигида «6+2» гуруҳида иштирок этувчи мамлакатлар вакиллари билан биргаликда икки йил давомида олиб борган қизғин ишининг якунидир. Бу гуруҳнинг мақсади Афғонистон муаммосини ҳал этиш йўлларининг умумий тамойиллари ва ягона ёндашувини ишлаб чиқишдан иборат.

Анжуманнинг кўп иштирокчилари фикримга қўшиладилар деб ўйлайман — Афғонистондаги бугунги вазиятни асосан Афғонистон жамиятининг таркибий қисмини ташкил этувчи икки куч — «Толибон» ҳаракати ҳамда унга қарши турган Аҳмад Шоҳ Маъсуд раҳбарлигидаги бирлашган гуруҳ шакллантирмоқда.

Ҳозирги вақтда Афғонистон можаросининг кўпгина иштирокчилари, шунингдек, уларнинг орқасида турган кучлар Афғонистон можаросини ҳарбий йўл билан ҳал қилиб бўлмаслигини тушуниб етмоқда. Афғонистон можароси бошлангандан то бугунги кунгача бўлган даврдаги мисли кўрилмаган бу вазиятни тўғри баҳоламаслик мумкин эмас.

Афғонистон ичидаги кучлар ўртасидаги уруш ҳаракатларини тўхтатиш ва музокарани қайтадан бошлаш зарурлиги бир-бирига қарши курашаётган томонлар ўртасида музокаралар жараёнини бошлашга ана шу ноёб имкониятни тушуниб етиш ва англашни тақозо қилмоқда.

Айни ҳозирги вақтда вужудга келган вазият мазкур анжуманнинг барча иштирокчиларидан, бизнинг фикримизча, асосий вазифани — **музокаралар жараёнини бошлаш, бутун Афғонистон халқи, ундаги этник гуруҳлар манфаатларини кўзлаган ҳолда қарашларнинг ўхшаш нуқталарини, ўзаро мақбул бўладиган келишувларни излаш йўли билан музокаралар жараёнини шакллантириш бўйича ўзаро мақбул умумий ёндашувларни ишлаб чиқиш вази-**

(Давоми 2-бетда).

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ФАРМОНИ

1999 ЙИЛ 1 АВГУСТДАН БОШЛАБ ИШ ҲАҚИ, ПЕНСИЯ, СТИПЕНДИЯ ВА ИЖТИМОИЙ НАФАҚАЛАР МИҚДОРИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА

Кишиларнинг моддий фаровонлигини ошириш ҳамда республика аҳолисининг ижтимоий муҳофазасини таъминлаш мақсадида:

1. 1999 йил 1 августдан бошлаб бюджет муассасалари ва ташкилотлари ходимларининг иш ҳақи, барча турдаги пенсияларнинг, олий ўқув юртлари талабалари, ўрта махсус ва ҳунар-техника ўқув юртлари ўқувчиларининг стипендиялари ва ижтимоий нафақалар ўрта ҳисобда 1,4 баравар оширилсин.

2. 1999 йил 1 августдан бошлаб Ўзбекистон Республикаси ҳудудида:

энг кам иш ҳақи — ойига 1750 сўм;

ёшга доир пенсия — ойига 3340 сўм;

ягона тариф сеткаси бўйича бошланғич (нулинчи) разряд — ойига 1750 сўм;

болаликдан ногиронларга бериладиган нафақа — ойига 3340 сўм;

зарур иш стажига эга бўлмаган кекса ёшдаги ҳамда меҳнатга лаёқатсиз фуқароларга бериладиган нафақа — ойига 2025 сўм миқдорида белгилансин.

3. 1999 йил 1 августдан бошлаб барча турдаги пенсияларни ўрта ҳисобда 1,4 баравар ошириш уларни амалдаги қонунчиликка асосланиб қайта ҳисоблашни кўзда тутган ҳолда 1991 йил 1 январга қадар ҳамда кейинги йилларда тайинланган пенсиялар миқдорини тенглаштиришни ҳисобга олган ҳолда амалга оширилсин.

Ўзбекистон Республикаси Ижтимоий таъминот вазирлиги ва Молия вазирлиги ўн кун муддат ичида пенсияларни қайта ҳисоблаш тартибини ишлаб чиқиб тасдиқласинлар ҳамда барча турдаги пенсияларни оширишнинг муайян миқдорини белгиласинлар.

4. Белгилаб қўйилсинки, иш ҳақига қўшиладиган устама ва қўшимчаларнинг барча турлари, шунингдек пенсиялар, икки ёшгача бўлган болаларни тарбиялаётган оналарга, болалик оилаларга бериладиган нафақалар ҳамда энг кам иш ҳақига нисбатан белгиланган бошқа тўловлар 1999 йил 1 августдан бошлаб мазкур фармонда белгиланган энг кам иш ҳақи миқдоридан келиб чиқиб амалга оширилади.

5. Ўзбекистон Республикаси Ижтимоий таъминот вазирлиги, Меҳнат вазирлиги, вазирликлар, идоралар, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари, бюджетдан маблағ билан таъминланадиган ташкилот ва муассасалар мазкур фармон қоидаларидан келиб чиққан ҳолда пенсиялар, нафақалар, стипендиялар ҳамда бюджет муассасалари ва ташкилотлари ходимларининг маошларини ўз вақтида қайта ҳисоблаб чиқишни таъминласинлар.

6. Бюджет муассасалари ва ташкилотлари ходимларининг иш ҳақи, пенсиялар, нафақа ва стипендияларнинг оширилиши билан боғлиқ харажатлар республика давлат бюджети ва пенсия жамғармаси ҳисобидан амалга оширилсин.

7. Хўжалик ҳисобидаги корхона ва ташкилотлар меҳнатга ҳақ тўлашнинг базавий фондининг белгиланган миқдоридан келиб чиққан ҳолда ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ҳамда меҳнат чиқимларини камайтириш ҳисобидан 1999 йил 1 августдан бошлаб иш ҳақи миқдорини мазкур фармонда белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорига мувофиқ оширсинлар.

8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1998 йил 25 ноябрдаги ПФ-2144 фармони 7-банди истисно қилинган ҳолда ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

9. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ўн кун муддат ичида мазкур фармонни амалга ошириш юзасидан қарор қабул қилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1999 йил 19 июль.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгашининг
ҚАРОРИ

Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн бешинчи сессиясини чақириш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Кенгаши **қарор қилади:**

Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн бешинчи сессияси 1999 йил 19 август куни Тошкент шаҳрида чақирилсин.

Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлисининг Раиси
Э.ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри, 1999 йил 19 июль.

* * *

Олий Мажлиснинг ўн бешинчи сессияси муҳокамасига қуйидаги масалаларни киритиш назарда тутилмоқда:

1. Ўзбекистон Республикаси давлат бюджетининг 1999 йил биринчи ярим йиллигидаги ижроси тўғрисида ахборот.
2. Ўзбекистон Республикасининг 2000 йилги асосий макроиқтисодиёт кўрсаткичлари ва Давлат бюджетининг параметрлари тўғрисида.
3. «Ўзбекистон Республикасининг сайлов тўғрисидаги қонун ҳужжатларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Қонуннинг лойиҳаси.
4. «Баҳолаш фаолияти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси (иккинчи ўқиш).
5. «Гиёҳвандлик воситалари ва психотроп моддалар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси.
6. «Табиий монополиялар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси (янги таҳрири).
7. «Йўл ҳаракати хавфсизлиги тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси.
8. «Ўзбекистон Республикасининг Давлат чегараси тўғрисида»ги Қонунининг лойиҳаси.
9. «Телекоммуникациялар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси.
10. «Аҳолини ва ҳудудларни табиий ҳамда техноген фавқулодда вазиятлардан муҳофаза қилиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси.
11. «Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларининг ижроси тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси.
12. «Суд ижрочилари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси.
13. «Туризм тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси.
14. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва унинг раҳбариятининг 1995-1999 йиллардаги фаолияти тўғрисида.
15. Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига ҳамда халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига сайлов тайинлаш тўғрисида.
16. Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини тайинлаш тўғрисида.

Ушбу масалалар билан бир қаторда Олий Мажлис ваколатига кирувчи бошқа масалаларни ҳам депутатлар муҳокамасига киритиш мўлжалланмоқда.

Олий Мажлиснинг ўн бешинчи сессиясига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш учун Олий Мажлис Раисининг ўринбосари А.Қосимов бошчилигида депутатлар ишчи гуруҳи тузилди.

ВИЛОЯТ ҲАЁТИ

янгиликлар, одамлар, воқеалар

СУҲБАТ ЮСУФХОНАДА ЎТДИ

ЯҚИНДА вилоят ҳокимлиги Адлия бошқармасининг Ҳуқуқий маърифат тарғиботи минтақавий бўлими ҳамда вилоят СПИД маркази ўзаро ҳамкорликда Бўстонлиқ туманидаги Юсуфхона қишлоғида «Ҳуқуқий маданият ва аҳлоқ-одоб» мавзусига бағишланган давра суҳбати ўтказдилар.

Бу мулоқотда вилоят Адлия бошқармаси ходими Дилшод Тожибоев «Ҳуқуқий маданият ва ёшлар тарбиясидаги муаммолар», доцент Бахтиёр Расулов «СПИД ва таносил касалликлари муаммолари ҳамда уларнинг олдини олиш чора-тадбирлари» хусусида қишлоқ аҳлига ва бу ерда ҳордиқ чиқараётган «Чотқол» болалар соғломлаштириш оромгоҳида дам олаётганларга атрофлича гапириб бердилар.

Айни пайтда учрашув иштирокчилари Бўстонлиқ тумани СЭС ходими А. Абзалов, оромгоҳ раҳбари Э. Деҳқонов, шифокор Л. Цой, катта тарбиячи Н. Салишеваларнинг ҳам турли мавзулардаги суҳбатларидан баҳраманд бўлдилар.

Саид ВАЛИЕВ.

ИЗЗАТ ОПА — ФАОЛЛАР ҚАТОРИДА

ҲА, шундай. Иззат Султонова 40 йилдан ошиқ меҳнат фаолиятини тарбиявий ва маънавий ишларга бағишлаб келмоқда.

Ҳозирги пайтда «Маҳалла» ҳайрия жамғармаси Юқоричирчиқ тумани бўлими раиси сифатида кам таъминланган оилалар, етим-есирлар, ногиронларни моддий қўллаб-қувватлаш билан мунтазам шуғулланмоқда. Айни пайтда бутун эътиборини ночор оилалар фарзандларига қаратаётган бу аёл хизмати яқинда вилоят ҳокимлиги хотин-қизлар қўмитаси томонидан муносиб тақдирланди.

Қўмита ташкил этган «Вилоятнинг энг фаол аёли» танловида опа учинчи ўринга сазовор бўлиб, диплом билан мукофотланди.

Ннлуфар ЗАРИПОВА,
ТошДУ талабаси.

КОРХОНАДА... БЕҲИЗОР

«БЕКОБОДЦЕМЕНТ» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти ҳовлисига кирган ҳар бир киши ҳайрон қолади. Корхонада туппа-тузук беҳизор боғ ташкил этилган. Бунинг ўзига хос сабаби бор.

Жамият бошқаруви раиси Умар Дадабоев беҳининг экологик жиҳатдан чидамли эканлигини, турли шароитларда ҳам унинг меваси ўзининг фойдали хусусиятларини йўқотмаслиги ҳақида хабар топгач, беҳизор яратиш ишларига киришилди. Корхонанинг ободонлаштириш цеҳи жамоаси ўтган йил баҳорида 2000 туп беҳи кўчатларини ўтқазган эди. Бу иш жорий йилда ҳам давом эттирилди. Ҳаммаси бўлиб, баҳорда 2,5 туп мевали дарахт ниҳоллари экилди. Уларнинг деярли саксон фоизини беҳи кўчатлари ташкил этди. Қолгани олма, ёнғоқ ва бошқа мева ниҳоллари эди.

Абдумурод АШУРОВ,
Абдураҳим БОБОНАЗРОВ.

ЁШЛАР БИЛАН МУЛОҚОТ

ЗАНГИОТА тумани ҳокимлиги Ўзгариш қишлоғи ёшлари билан уларни қизиқтираётган долзарб масалалар юзасидан эркин мулоқот ўтказди.

НАВОИЙ номли жамоа хўжалигида бўлиб ўтган ушбу учрашувда туман ҳокими Ҳасан Нурматов ёшларни иш билан таъминлаш, бўш вақтларини мазмунли ўтказишлари борасида амалга оширилаётган ишлар ҳақида сўзлаб берди.

Ёшлар бу борада олиб борилаётган ижобий ишларни маъқуллаш билан бирга маданий-маърифий тарбия ишларини янада жонлантириш юзасидан ўз мулоҳаза ва таклифларини баён этдилар. Жумладан, савдо ва маиший хизмат тармоқларини кенгайтириш, спорт иншоотларини тартибга келтириш, мусобақаларни мунтазам ўтказиб туриш, кутубхона ишларини жонлантириш, китобларни янгилаш ва кўпайтириш ҳақида аниқ таклифлар киритилди.

Самад САРИМСОҚОВ.

МУЛК ЭГАЛАРИ БЎЛИШДИ

МУЛКНИ давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштиришда ким ошди ва биржа тижорати шаклларидан ҳамон кенг фойдаланилмоқда. Уларда кўплаб турли-туман иншоотлар ва бошқа мулклар савдога қўйиляпти.

Жорий йилнинг биринчи ярмида вилоятимиз шаҳар ва туманларида 50га яқин ким ошди ва биржа савдолари уюштирилди. Уларда сотиш учун қўйилган давлат мулкининг аксарияти ўз харидорини топди. Ҳаммаси бўлиб, 546та иншоот сотилди, бунинг натижасида бюджетга 216 миллион сўм нақд пул тушди. Айниқса, якка тартибда уй-жой қуриш ва шахсий ёрдамчи хўжалик олиб бориш учун ер участкаларини харид қилувчилар кўп бўлди. Шунинг учун ҳам 186та ер участкаси сотилиб, ярим йиллик топшириқ 107,8 фоиз қилиб бажарилди. Бундан ташқари, 19та қурилиши тугатилмаган бинолар, 250тага яқин автотранспорт воситалари ҳам ўз эгаларини топди.

Собир ҲАМИДОВ.

ВИЛОЯТ ҲАЁТИ
янгиликлар, одамлар, воқеалар

ТИНЧЛИК ВА БАРҚАРОРЛИК — МИНТАҚАМИЗ ТАРАҚҚИЁТИНИНГ БОШ ОМИЛИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Афғонистон бўйича «6+2» гуруҳи Тошкент учрашуви очилиши маросимида сўзлаган нутқи

(Давоми. Боши 1-бетда).

фасини ҳал қилишда катта масъулиятни талаб қилмоқда.

Бу ёндашувларни ишлаб чиқишда воқеалар тақозоси билан Афғонистон можаросига бошқаларга нисбатан кўпроқ жалб этилган икки мамлакат — Покистон ва Эроннинг қарашларининг яқинлиги алоҳида аҳамиятга эга бўлади, десам, фикримга қўшилсангиз керак.

Айни пайтда «Афғонистон қўшнилари ва дўстлари» гуруҳи фаолиятининг асосий тамойили мустақил давлат ички ишларига аралашмаслик, унинг ҳудудий яхлитлигини сақлаб қолиш эканини таъкидлаш зарур. Кўп йиллар давомида Афғонистоннинг ички ишларига четдан аралашиш афғонларда табиий равишда воситачиларга ишончсизликни вужудга келтиргани эътиборга олинса, бу тамойил алоҳида аҳамият касб этади.

Афғон халқи ва унинг раҳбарлари ўз мамлакатлари тараққиётнинг қайси йўлидан боришини ва тинч ҳаёт қандай ҳукумат бошчилигида тикланишини ўзлари мустақил равишда танлаб олишлари керак.

Биз ҳозир йигирма йилдан ортиқ давом этаётган беҳуда хунрезлик ва вайронагарчилик даврида вужудга келган ҳамда илдиз отган жуда кўп эски муаммолар мавжуд бўлган узоқ ва мураккаб йўлнинг бошида турганимизни тушунамиз.

Назаримизда, Афғонистон жамиятининг тинч ҳаёт йўлига қайтиш жараёни **шошма-шошарликсиз,** босқичма-босқич амалга оширилиши лозим.

Биз «6+2» гуруҳининг ташқи ишлар вазирлари ўринбосарлари даражасидаги бундай учрашувларни мунтазам равишда навбати билан гуруҳнинг бошқа мамлакатларида ўтказиш лозим, деб ҳисоблаймиз. Навбатдаги учрашувни балки Ашгабадда ўтказиш мумкин бўлар. Ҳозирги учрашув чоғида Тошкент Декларациясини имзолашдан ташқари, барчамиз музокаралар жараёни механизмини ишлаб чиқиш тўғрисида ўйлаб кўришимиз лозим.

Назаримизда, музокаралар механизмида аввалгидек БМТ Бош котибининг Афғонистондаги махсус вакили ва махсус миссияси асосий ўринда туриши керак. Олдига қўйилган янги вазифаларни ҳисобга олиб, уларнинг мандатлари ва ваколатларини қайта кўриб чиқиш ва кенгайтириш лозим бўлади.

Шундай қилиб, «6+2» гуруҳи воситачилигида тинчлик жараёнини янада ривожлантириш ҳар бир янги босқичга Тошкент Декларацияси тамойилларига мувофиқ равишда аниқ натижалар билан чиқишимизга имкон берган бўлур эди.

Шу муносабат билан БМТ шафелигидаги «6+2» гуруҳи ёрдамида бундан кейинги тинчлик жараёни истиқболлари, назаримизда қандай бўлишини айтишга рухсат этгайсиз, бу тинчлик жараёни қуйидаги босқичлардан иборат бўлиши мумкин:

Биринчидан, БМТ Бош котибининг махсус вакили воситачилигида бугун Афғонистонда бир-бирига қарши курашаётган **икки асосий куч** ўртасида ўт очишни тўхтатиш, ҳарбий асирларни айирбошлаш, Афғонистонга инсонпарварлик ёрдамини етказиб бериш учун йўлларни очиш ва ички тўсиқларни олиб ташлаш тўғрисида битимлар тузиш зарурий дастлабки босқич бўлади.

Иккинчидан, кейинги босқичда Афғонистоннинг давлат тузуми ва барча томонлар вакилларидан иборат ҳукумат тузишнинг асосий тамойиллари бўйича умумий ёндашувларни ишлаб чиқиш мақсадга мувофиқдир.

Учинчидан, Афғонистондаги можарони бартараф этиш, шу жумладан қочоқларни қайтариш, миналардан тозалаш, қуролсизланиш ва шу каби бошқа масалалар тўғрисида қарама-қарши томонлар ўртасида Умумий битимлар якунловчи мажмуини қабул қилиш.

Афғонистон томонлари рози бўлган тақдирда, уларнинг ўртасидаги Умумий битимлар «6+2» гуруҳига аъзо мамлакатлар ташқи ишлар вазирлари иштирок этадиган учрашувда имзоланиши мумкин бўлур эди.

Тўртинчидан, Афғонистондаги ички тинчлик жараёни билан бир вақтда «6+2» гуруҳига аъзо мамлакатлар Афғонистонни урушдан кейинги тиклашга қаратилган **кенг кўламли инсонпарварлик ҳамда молиявий иқтисодий ёрдам** кўрсатиш бўйича халқаро дастур ишлаб чиқишлари мумкин. Шу муносабат билан биз Япония ҳукуматининг Токиода Афғонистонга ана шундай ёрдам кўрсатиш хусусида халқаро конференция ўтказиш тўғрисидаги ташаббусини қўллаб-қувватлаймиз.

Бешинчидан, воқеалар ана шу тарзда ривожланиб борса, якунловчи босқичда БМТ Бош Ассамблеясининг Афғонистон бўйича махсус сессиясини ўтказиш тўғрисидаги масалани кўриб чиқиш мумкин бўлур эди. Бундай сессиянинг ўтказилиши мазкур мамлакатда тинчлик ўрнатиш бўйича якунловчи битимлар халқаро ҳамжамият томонидан сиёсий жиҳатдан эътироф этилганининг рамзи бўлур эди.

Бундай сессияни чақириш Бош Ассамблеянинг 1980 йилдаги олтинчи фавқулодда махсус сессиясида қабул қилинган, хусусан **«Афғонистон халқига ташқаридан ҳеч қандай аралашувсиз, кўпорувчилик фаолиятисиз, мажбур қилмасдан ёки тазйиқ ўтказмасдан ўз бошқарув шаклини белгилашга, ўз иқтисодий, сиёсий ва ижтимоий тизимини танлаб олишга имкон бериш»**га даъват этувчи резолюциясининг мазмунига тўла-тўкис мос келур эди.

Ушбу анжуман иштирокчилари эътиборига ҳавола этилган **«Афғонистондаги можарони тинч йўл билан бартараф этишнинг асосий тамойиллари тўғрисида»**ги Тошкент декларацияси лойиҳаси Бирлашган Миллатлар Ташкилотида узоқ вақт тер тўкиб қилинган ишнинг натижасидир, **у «6+2» гуруҳига бирлашган деярли барча «Афғонистон қўшнилари ва дўстлари»нинг позициясини ифодалайди.**

Бу ҳужжатни ва унда кўзда тутилган узоқ муддатли истиқболга мўлжалланган дастурни маъқуллаш ва қабул қилиш Афғонистонда тинчликка эришиш бўйича музокара жараёнига ишончли ва адолатли пойдевор қўйишига аминман.

Хонимлар ва жаноблар!

Ушбу анжуманнинг барча иштирокчиларига: Афғонистон вакилларига, АҚШ делегациясига, Россия делегациясига, ХХР делегациясига, Эрон Ислом Республикаси, Покистон Ислом Республикаси, Тожикистон Республикаси ва Туркманистон Республикаси делегацияларига, табиийки, БМТ вакилларига Афғонистон муаммосини ҳал этиш йўлидаги ҳаракатлари учун чуқур эҳтиром ва миннатдорлик туйғуларини яна бир бор изҳор этишга ҳамда барчангизга кўзланган мақсадни амалга оширишда — **Афғонистонда тинчлик, барқарорлик ва хавфсизликка эришишда** катта сабр-қаноат тилайман.

Эътиборингиз учун раҳмат.

ТОШКЕНТ УЧРАШУВИ:

АФҒОНИСТОН МУАММОСИНИ ҲАЛ ЭТИШ ЙЎЛИДАГИ МУҲИМ ҚАДАМ

(Давоми. Боши 1-бетда).

меҳнат маҳсулидир. Хусусан, бу жараёнда Ўзбекистон ҳукуматининг салмоқли ҳиссаси борлигини айтиш жоиз. Негаки, Афғонистонда тинчлик ва барқарорлик ўрнатилиши мамлакатимиз, қолаверса, бутун минтақа хавфсизлигини таъминлаш учун шароит яратади. Хавфсизлик ва барқарорлик эса тараққиётнинг энг муҳим шартидир.

Шу боисдан Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов 1993 йилда БМТ Бош Ассамблеясининг 48-сессиясида сўзлаган нутқида Афғонистон муаммосига жаҳон ҳамжамиятининг эътиборини қаратиб, бу масаланинг нечоғлик жиддий эканини алоҳида таъкидлаган эди. БМТ Бош Ассамблеясининг 1995 йилда бўлиб ўтган 50-сессиясида эса давлатимиз раҳбари Афғонистон муаммосини бартараф этиш борасида қатор амалий таклифларни илгари сурди. Хусусан, бу давлатга қурол-яроғ киритишни қатъий тақиқлаш зарурлигини алоҳида қайд этди. Шунингдек, Ислом Каримов бошқа кўплаб халқаро анжуманларда, турли давлатлар раҳбарлари билан музокараларда минтақа хавфсизлигини мустаҳкамлаш, бунинг учун энг аввало, Афғонистон можаросини тинч йўл билан бартараф этиш зарурлигини такрорлашдан чарчамайди. Зеро, Афғонистондаги уруш нафақат бизга ёинки минтақамизга, балки халқаро хавфсизликка, ҳатто инсоният келажагига жиддий хавф туғдираётгани сир эмас. Яъни, бугун мазкур муаммо фақатгина қуролли ҳаракатлар билангина боғлиқ эмас, балки бу тупроқда улкан миқдорда наркотик моддалар ва қурол-яроғ контрабандаси авж олаётгани, террорчилик ва диний экстремизм унсурлари урчиб бораётгани ҳам жаҳон аҳлини ҳақли равишда ташвишга солаётгани табиий.

1997 йил Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов Афғонистонга чегарадош олти мамлакат ва АҚШ ҳамда Россия иштирокида мулоқот гуруҳи ташкил этиш ташаббусини илгари сурди. Орадан кўп ўтмай, бу ташаббус ҳаётда ўз инъикосини топди — «6+2» гуруҳи ташкил этилди. Унинг биринчи учрашуви 1997 йил 16 октябрда Нью-Йоркда бўлиб ўтган эди.

Тошкент анжуманида иштирокчилар Афғонистон можаросини тинч йўл билан ҳал этиш чора-тадбирлари хусусида ўз фикр-мулоҳазаларини баён қилди. Афғонистоннинг ички муаммоларини бартараф этишда ташқи кучларнинг аралашувига чек қўйиш, ўзаро нифоқдаги томонлар ўртасида тўғридан-тўғри музокараларни бошлаш зарурлиги таъкидланди.

Анжуман ниҳоясида «Афғонистондаги можарони тинч йўл билан бартараф этишнинг асосий тамойиллари тўғрисида»ги Тошкент Декларацияси имзоланди.

Учрашув якунида маҳаллий ва хорижий оммавий ахборот воситалари вакиллари учун матбуот анжумани бўлди. Унда Л.Брахими «6+2» гуруҳи учрашувининг бевосита Афғонистон жойлашган минтақа — Ўзбекистонда ўтаётгани муҳим аҳамият касб этажагини таъкидлади. Яна бир эътиборга молик томони шундаки, Тошкент учрашувида Афғонистондаги икки асосий гуруҳ «Толибон» ҳаракати ҳамда Афғонистон Бирлашган фронти вакиллари илк бор бир стол атрофига йиғилди. Шунингдек, қабул қилинган Тошкент Декларацияси Афғонистонда тинчлик ўрнатиш йўлидаги залворли қадам бўлганини қайд этди. БМТ Бош котибининг Афғонистон бўйича махсус вакили мазкур Декларация узоқ вақт мобайнида ишлаб чиқилгани ва ўзида Афғонистон заминида тинчлик ўрнатишнинг асосий тамойилларини жамлаш билан бирга, эндиликда «6+2» гуруҳи аъзоларининг нуқтаи назари ва қарашларини умумлаштирадиган муҳим ҳужжат сифатида ҳам амал қилишини айтди.

Дарҳақиқат, Тошкент Декларациясининг қабул қилиниши катта аҳамиятга эга. У «6+2» гуруҳига аъзо давлатлар ҳамда Афғонистонда низолашаётган томонлар учун тинчликка элтувчи харита вазифасини бажаришга қаратилган. Матбуот анжуманида таъкидландики, Декларация сўнгги манзил эмас. У «Толибон» билан Бирлашган фронт ўртасида, шунингдек, улар билан «6+2» гуруҳи аъзолари ўртасида тўғридан-тўғри мулоқот йўлга қўйилишига асос бўлади. Афғонистонда низолашаётган гуруҳлар вакиллари бундай музокараларга тайёрлик билдирди. Демак, Афғонистонда тинчлик ўрнатиш жараёни изчил давом этади, дея умид қилиш мумкин.

* * *

Кеча анжуман ўз ишини давом эттирди.

(ЎзА).

МУСТАҚИЛЛИК: САККИЗИНЧИ ДОВОН

КЎЗЛАРДА ЗИЁСИ, ҚАЛБЛАРДА НАВОСИ

ЎТАЁТГАН ҳар бир кун, ҳар бир соат бизни юртимиздаги улуғ байрам — мустақиллигимизни саккиз йиллиги тантаналарига яқинлаштирмоқда. Халқимизда тўйга тўёна билан бориш азалий одат. Шу сабабли ҳам Ватанимиздаги қимирлаган ҳар бир жон — деҳқондан тортиб ижодкоргача ўзининг энг яхши, энг янги ютуқларини улуғ айёмга бахшида этаётир.

Мустақиллигимизнинг йўллари ниҳоятда узун. Унда тарихимиз, бугунимиз, нурафшон эртамиз намоён бўлиб турибди. Ўтган ҳафтада Янгийўл шаҳридаги марказий маданият саройига тўпланганларнинг дилидан шу фикрлар ўтган бўлса, ажаб эмас. Шу куни «Тасвирий ойина» ижодий уюшмаси, Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармаси, «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази, «Олтин мерос» халқаро хайрия жамғармаси вилоят бўлимлари эълон қилган «Энг улуғ, энг азиз», «Аждодлар ёди» вилоят танловларига якун ясалди.

Кўрик танловларни ўтказилишидан кўзда тутилган мақсад мамлакатимизда рўй бераётган буюк ўзгаришларни, мустақиллик йилларидаги дадил одимлар, одамлар онги ва тафаккуридаги янгиланишни, буюк аждодларимизнинг безавол жасоратлари, бизга ибрат бўлиб келаётган Тўмарис, Широқ, Спитамен, Муқанна, Маҳмуд Таробий, Жалолиддин Мангуберди, Ҳожа Аҳрор Валий, Шарофиддин Илоқий сингари сиймоларнинг мукаммал образларини яратиш, уларнинг юрт озодлиги йўлидаги саъй-ҳаракатларини халқимизга чуқур етказиш эди. Вилоят миқёсида биринчи бор ўтказилаётган ушбу танловларда вилоятимизда истиқомат қилаётган адиблар, журналистлар, барча қалам аҳиллари иштирок этдилар. Айниқса танлов ҳайъати ва кенг томошабинлар ҳукмига ҳавола этилган мусаввирлар ва амалий санъат усталари ижодий кўргазмаси кўпчиликнинг диққат-эътиборини тортди. Вилоят ҳокимининг ўринбосари А. Раҳимбердиев тантанали маросимни очар экан: «Вилоятимиз истеъдодларга ниҳоятда бой эканлигини яна бир карра таъкидламоққа эҳтиёж бормикан?! Бугун бунга яна бир бор амин бўляпмиз. Мустақиллигимизнинг саккиз йиллиги арафасида очилаётган ушбу бадиий кўргазма ва танлов якунлари истеъдодларнинг илдизи ниҳоятда теранлиги бугуннинг Беҳзодлари боболар анъаналарининг давомчиси, она юртимиз истиқлолининг эҳтиросли куйчилари эканлигига ишонч ҳосил қиласиз, деди». Ўзбекистон халқ рассоми, Бадиий академиянинг ҳақиқий аъзоси, машҳур мусаввир Рўзи Чориевнинг сўзларини ёш мўйқалам соҳиблари асло унутмасалар керак. «Ёш дўстларим, — деди у, — истеъдод Ватанга бахшида бўлгандагина ўзининг энг буюк қадрини топади. Яна бир нарсада комилман: мустақиллигимизнинг саккиз йиллигини мадҳ этган ёш рассомларимиз озод Ватанимизнинг жамолини йил сайин янада катта эҳтирос билан чизадилар, мустақиллигимизни улуғ неъмат эканлигини янада мукаммалроқ идрок этадилар».

Дарҳақиқат, вилоятимизнинг мўйқалам соҳиблари ижодидан намуналар қўйилган кўргазмага ташриф буюрган ихлосмандлар, айниқса, олмалиқлик Каромат Бурҳонованинг буюк аждодларимиз, уларнинг ҳаётлари акс эттирилган суратларини мароқ билан томоша қилдилар. Кўргазмадан ўрин олган оҳангаронлик, паркентлик, тўйтепалик, янгибозорлик — қўйинг-чи вилоятимизнинг ҳамма туманларида яшаб ижод этаётган мусаввирларнинг ранг-баранг мавзулардаги суратлари ўрин олган. Асарларда табиат манзаралари, келажак орзулари, меҳнаткаш халқимиз акс эттирилган. Уларни бир мавзу бирлаштириб турибди: Ватан истиқлолини юракдан мадҳ этиш.

Кўргазмадаги туйғулар саҳнага кўчади. Янгийўл шаҳар маданият уйи бадиий ҳаваскорлари соҳибқирон Амир Темур тўғрисидаги театрлаштирилган томошани ижро этадилар. Кўз ўнгимизда миллат ҳомийси, ўз юртининг содиқ ўғлони буюк саркарданинг сиймоси гавдаланди. Ёш санъаткорлар ўтган буюк аждодларимизнинг мероси — бизнинг маърифий бойлигимиз эканлигини, маънавиятимиз илдизлари ниҳоятда теранлигини талқин этдилар.

Шаҳардаги ҳунар-техника коллежининг нафис санъат бўлими толиблари — бўлажак моделчи-чеварлар ўзлари турли матолардан тиккан либосларини намойиш қилдилар.

Кўрик-танловларнинг вилоят босқичи ғолиблари ҳам шу куни эълон қилинди. «Энг улуғ, энг азиз» кўрик-танлови ғолиби деб бўстонлиқдан Р. Низбоев деб топилди. Юқоричирчиқлик рассом М. Ўрмонов иккинчи, ангренлик ғазалхон шоир Усмон Эгамберди ва оққўрғонлик рассом С. Максимов учинчи ўринга сазовор бўлишди.

«Аждодлар ёди» танловида шоир Темур Убайдуллога биринчи («Валийнома» достони учун), паркентлик сураткаш З. Холиқовга иккинчи (замондошларимизни тасвирлаган суратлар туркуми учун), олмалиқлик Каромат Бурҳоновага (ўтмиш аждодларимизни ифодалаган туркум ишлари учун) ва юқоричирчиқлик Латифжон Мансуровга учинчи («Жаннати боболарим» публицистик китоби учун) берилди.

Ғолибларга диплом ва қимматбаҳо совғаларни тантанали тадбирда иштирок этган вилоят ҳокимининг ўринбосари А. Раҳимбердиев, Республика «Тасвирий ойина» ижодий уюшмаси раиси муовини Маҳмуд Йўлдошев, «Ўзбеккино» ДАК раисининг ўринбосари Маматқул Ҳазратқулов, Бадиий академиянинг масъул котиби Шуҳрат Рашидов, «Тасвирий ойина» ижодий уюшмаси вилоят бўлими бошлиғи Диёр Мирзааҳмедов, «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази вилоят бўлими раиси Раҳматилла Шералиев, оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармаси вилоят бўлими раиси, «Тошкент ҳақиқати» газетаси бош муҳаррири Фатҳиддин Муҳиддинов, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси вилоят бўлими раҳбари Маҳмуд Тоиров топширдилар.

— Улуғ аждодларимизни акс эттирган туркум суратларимнинг бундай юксак тақдирга эга бўлишини, очиғи, кутмаган эдим, — деди танлов ғолибларидан бири Каромат Бурҳонова. — Демак, меҳнат ҳеч қачон ерда қолмас экан. Бундан кейин ҳам фидойи боболаримиз, шонли тарихимиз ҳақида пухта асарлар яратиш устида ишлайвераман.

— Ватан ҳақида арзигулик асар ёзиш ҳар қачон қалам аҳлининг юрак даъвати бўлиб келган, — деб суҳбатга қўшилди янгибозорлик Латифжон Мансуров. — Зеро, Ватан мадҳини ёзмас экан, ҳурликни куйламас экан, адиб қўлига қалам олмагани маъқул.

Мустақилликнинг саккиз йиллигига бағишланган ушбу тадбирда вилоятимизнинг барча туманларидан келган ижодкорлар қатнашдилар. Улар бу ердан бир олам илҳом олиб кетдилар, десак тўғри бўлади.

Ватан! Уни ҳар лаҳза тилга оламиз. Бағрида яшаётганимизга шукроналар айтамиз. Остонадан бошланган Ватан ниҳоятда улғайиб, кенгайиб, миқёслар касб этиб бораверади. У ҳеч нарсага сиғмайди, фақат кўзга, юракка жо бўлади! Вилоят кўрик танловлари шуни кўрсатдики ҳар биримизнинг кўзимизда Ватан зиёси, қалбимизда Истиқлол навоси бор экан. Бу зиё сўнмайди, бу наво тинмайди. Истиқлол — энг улуғ сўз, Ватан ишқи энг муқаддас туйғу бўлган диёримизда абадий порлайди, янграйди!

Темур ЙЎЛДОШЕВ.

Суратларда: Янгийўл шаҳридаги мустақилликнинг саккиз йиллигига бағишланган тадбирдан лавҳалар.

ВИЛОЯТ БОЛАЛАРИ УЧУН

БИРЛАШГАН Миллатлар Ташкилотининг болалар жамғармаси — ЮНИСЕФнинг республикамиздаги ваколатхонаси вилоятимиз фарзандларига ўз мурувват ёрдамини юборди. Куни кеча турли дори-дармонлар, боғловчи материаллардан иборат беш тонналик юк Тошкентга етиб келди.

Шу муносабат билан вилоят «Дори-дармон» акциядорлик бирлашмасида уни топширишга бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Йиғилишда вилоят ҳокимлиги, республика, Вилоят болалар жамғармалари, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси, «Дори-дармон» акциядорлик бирлашмаси ва бошқа жамоат ташкилотлари вакиллари иштирок этдилар.

— Биз Ўзбекистон соғлиқни сақлаш тизимида олиб борилаётган ислоҳотларга муносиб ҳисса қўшишни ўзимизнинг асосий мақсадимиз деб биламиз, — деди ЮНИСЕФнинг республикамиздаги ваколатхонаси раҳбари Руди Родригес мазкур тадбирда сўзлаб, — бугунги мадад ҳозирча фақат қишлоқ врачлик пунктлари учун бўлиб, бу ишнинг бошланишидир. Ҳамкорлигимиз бундан буён ҳам мустаҳкамланаверади. Дори-дармонлар бемор болалар дардига шифо бағишлаб уларнинг кўзларида қувонч уйғотиши бизни беҳад мамнун этади.

Йиғилишда вилоят хотин-қизлар қўмитасининг раиси, вилоят ҳокимининг муовини Сайёра Хўжаева ва бошқалар кўрсатилган саховат учун ЮНИСЕФ вакилларига миннатдорчилик билдирдилар. Улар бу ёрдамнинг қишлоқларда оналик ва болаликни муҳофаза этиш, соғлом авлодни вояга етказишдаги аҳамияти катта, деб таъкидладилар.

Бу дори-дармонларни вилоят қишлоқ врачлик пунктларига тарқатиш ишлари бошлаб юборилди.

Саидвали ҲАСАНОВ.

Суратларда: дори-дармонларни қабул қилиб олиш пайти. Даврон АҲМАД олган суратлар.

ТОШЛАРДА АКС ЭТГАН ТАРИХ

БУНДАН 21 йил аввал Ёдгорликларни асраш жамиятига ишга келган ёш қизалоқ бир умрга вилоятни, унинг табиатини, удумларини, одамларини ва буюк ўтмишини севиб қолдим. Гоҳида ўйлаб қоламан, агар инсоннинг севган иши бўлмаса, у қандай яшайди?

Илгари «Ёдгорлик» кейинчалик, тўғрироғи, 1997 йилдан бошлаб «Олтин мерос» номи билан иш юритувчи бизнинг жамғарма — хайрли ишлар, эзгу ҳаракатлар ва пок ниятлар ўчоғига айланган десам, хато қилмайман. Вилоят жамғармамизда ажойиб фидойи инсонлар ишлайди. Балки, шунинг учундир, биронта шаҳар ёки туманда шу кунгача илтимосимиз ерда қолган пайт бўлмади. Демак, бизнинг сўзларимиз, ҳаракатларимиз одамларга, уларнинг қалбларига етиб бормоқда.

Қанийди, вилоятдаги 350 қадимий ёдгорликларнинг атрофини ўраб, обод қилиб қўйсак! Қанийди, 30дан ортиқ муқаддас зиёратгоҳларимизнинг ҳаммасида ажойиб мақбаралар қурсак!

Қанийди, ҳар бир шаҳар ва туманда болалар экспедицияларини ўтказсак, улар учун ажойиб кўргазмалар ташкил қила олсак. Буларни амалга оширишнинг ўзи бўлмайди. Ҳаммасига маблағ керак! Вилоятда эса бизнинг йўналишимиздан ташқари тиббиёт, маориф, спорт, халқ хўжалиги каби соҳаларда талайгина муаммолар ҳам бор-ку. Демак, пул йўқ деб ўтирмасдан, ўзимиз ҳал қилишимиз керак. Пулга ҳамма ишлайди, лекин фидойилик деганда моддий томон энг охирги ўринга ўтиб қоларкан. Албатта, жамғармамизнинг яхшигина моддий базаси бўлса, ходимларимиз мўмайгина маош олсалар, деган истагим ҳам бор. Афсуски, ҳозирча бунинг иложи йўқ. Лекин мен маданиятга, ўтмишга бўлган қизиқиш оммавий характерга эга бўлса, дейман. Ҳар биримизнинг қалбимизда, шу вилоятда яшаётган ҳар бир инсоннинг вилоятдаги ёдгорликларга, музейларга, вилоятнинг тарихига қизиқиш катта бўлса, дейман. Яқинда Шоҳруҳияда бир тадбир бўлиб ўтди. Шахсан ўзимга «тадбир» деган сўз унча ёқмайди. Жуда расмий-да. «Абадият нури» номи билан Соҳибқирон Амир Темурнинг 663-йиллигига ва Шоҳруҳиянинг 610-йиллигига бағишлаб хотира кунини ўтказдик. Ажойиб ўтди, самимий ўтди. Мен орзиқиб кутдим шу кунни, яъни, Шоҳруҳияда шундай самимий, илиқ бир давранинг, фидойиларнинг учрашувини, амалий ҳаракатни 18 йил кутдим! Шукрки, шу кун келди! Энди ишонаман: Шоҳруҳияни ташлаб қўймаймиз, насиб этса, шу ёзда экспедициямиз қазиш ишларини бошлаб юборади.

Вилоят ҳокимининг қарори билан Шоҳруҳия қўриқхонага айлантирилди. 13 гектар мевали боғ «Олтин мерос» жамғармасининг Оққўрғон тумани бўлимига ажратилди. Булар ишлаш учун имконият ва шароит эмасми? Агар шундай имкониятга эга бўлиб қўлимиздан ҳеч нарса келмаса — нима деган одам бўламиз? Шунинг учун ҳаммамиз ҳаракатдамиз. Ҳозир ёзги экспедициянинг режасини тузиб чиқдик. Маданият вазирлиги билан ҳал қиладиган, жиддий ва осон бўлмаган, у ҳам Шоҳруҳия билан боғлиқ муаммолар бор, уни ҳал қилишимиз керак.

Келажакда Шоҳруҳия тарихий-этнографик ҳудуд, оддий сўз билан айтганда «Очиқ осмон остидаги музей» албатта ўз ишини бошлайди. Мана шундай ҳаракатларнинг бошида вилоят ҳокими У. Мирзақулов турибдилар, шу кишининг муносабати, билими, фидойилиги сабабли бўляпти бу ишлар. Биз бундан миннатдормиз. Демак, бизга ишонган барча-барча одамларнинг юзини ерга қаратмаслигимиз керак.

Вилоятда 350та археология ёдгорликлари бор. Бундан 30 йил аввал улар 760та эди, 70-80-йилларда кўпчилиги бузилиб кетди. Қолганларини сақлаб қолишимиз, қўлдан келганча ҳаракат қилишимиз керак. Оққўрғон туманида — Қанқа; Оҳангарон туманида — Тункет, Сардоба; Бўстонлиқда — Обираҳмат, Хўжакент ғорлари ва тошдаги битиклар; Юқоричирчиқдаги — Кавардон; Олмалиқдаги — Қорихона; Пскентдаги — Қирққизобод ва Мингтепа; Ангрендаги — Кўлбулоқ ва яна ўнлаб йирик ноёб ёдгорликларимизнинг ярми ёки айрим қисмлари ҳам умуман бузилиб кетди. Айримлари эса, қабристонларга айлантирилган. Қабристон бўлганидан кейин у муқаддас маскан, у ерда қазиш ишларини олиб бориш мумкин эмас. Демак, шаҳар ва туманларда қабристон учун жой ажратилганда, ўша белгиланган жой тарихий ёдгорлик эмасмикин, деб бизга мурожаат қилсалар айни муддао бўларди.

Ўрта асрларда Тошкент воҳасида қирққа яқин шаҳарлар мавжуд бўлган. Бу шаҳарларда ҳунармандчиликнинг деярли барча турлари кенг ривож топган. Бенокат ва Тункетда — танга зарб этилган. Сиёсий ва ижтимоий савдо соҳаларида вилоятимизнинг аҳамияти жуда катта бўлган.

Шу манзарани, яъни ўтган замонлардаги барча муҳим воқеалар, шаҳарлар, иншоотлар, одамлар сиймоларини ўзида мужассам этган вилоят тарихи ва маданияти харитасини яратишнинг вақти келди, деб ўйлайман.

Бизнинг «Прометей» қидирув-ватанпарварлик экспедициямиз бор. Ўн беш йил мобайнида шу экспедиция раҳбари сифатида иккинчи жаҳон уруши бўлиб ўтган. Россия, Украина, Белоруссия мамлакатларининг 70га яқин шаҳар ва қишлоқларида бўлдим, ҳамюртларимизни изладим. «Хотира» тушунчаси, экспедициямиз тақдири ҳақидаги фикр мени тарк этгани йўқ. Шунинг учун бугун вилоятдаги қаровсиз қолган қабристонларни кўрганимда дилим оғрийди. Биз зудлик билан уларни қайтадан ободонлаштиришимиз керак. Шундай ҳоллар борки, мозорда мол боқилади, ёки одамлар уларни экинзорларга айлантиришади. Менимча, бизда дипломлардан ва унвонлардан ташқари бошқа бир нарса — ички маданият бўлмоғи шарт. Ички маданият бу — тарбия, одоб, камтарлик. Бировнинг ҳақига хиёнат қилмаслик, ҳаромдан ҳазар қилиш, сув ва ҳаво, ерни эъзозлаш, қабристонларга ҳурмат билан қараш, ўтганларни ёд этиш, тирикларга меҳрли бўлиш — буларни институт эмас — оила, маҳалла ва мактаб бермоғи керак.

Маънавият

Вилоятда зудлик билан барча ёдгорликларни инвентаризация қилишимиз, ҳар бир қадимий ёдгорликка паспорт тузиш, унинг муҳофаза худудларини белгилаб олишимиз керак. Афсуски, ҳали республика миқёсида ҳам бу муаммо ҳал этилганича йўқ. Умуман, энди тепадан кўрсатма кутишнинг даври ўтди. Бу ишларни ўзимиз қилишимиз зарур. Бунга билимимиз ҳам, тажрибамиз ҳам етарли. Энг муҳими, фидойи одамларимиз ҳам бор.

Атрофимизга кўплаб ташаббускор кишилар тўпланган. Ўлкашунослар, журналистлар, олимлар — ҳаммаҳамма қўлидан келганча бизга ёрдам беряпти.

Яна бир мени ташвишга солаётган муаммо, вилоятдаги кўплаб топилмаларнинг ташқарига олиб кетилаётганлигидир. Буни тўхтатмоғимиз шарт. Вилоят ҳудудидан топилган бойликлар у игна бўлса-да, вилоятники, халқнинг мулки эканлигини утунмайлик. Ўзимизнинг музейларимиздан жой топилади бундай осори атиқаларга. Хусусан, Оққўрғон туманида қайта таъмирланган музей ишлаб турибди — жой ҳам, шароит ҳам бор. Шоҳруҳия, Қанқа каби ёдгорликлардан топилган экспонатлар оққўрғонликлар, умуман, вилоят халқининг тарихи ва мулкидир.

Боғистон шаҳрида дунёга келган, Самарқандда дафн этилган, Мовароуннаҳрнинг сиёсий-ижтимоий ҳаётида кўзга кўринган, кўпчиликнинг раҳнамоси бўлган Хожа Убайдуллоҳ Аҳрор ҳазратлари вилоятимиз фахри. У киши туғилган қишлоқни обод қилиш, шайх Умар Боғистоний ҳазратларининг қабри устида мақбара қуриш, у киши яратган боғни обод қилиш — биз учун ҳам қарз, ҳам фарздир.

Бундай тарихий жойлар вилоятимизда жуда кўп. Бу хайрли ишларга кўпчиликнинг саъй-ҳаракати керак. Ишонаман, бизни албатта қўллаб-қувватлашади. Олдимизда ажойиб ишлар турибди. Уларни биргаликда амалга оширайлик. Бунда ҳокимликлар, жамғармалар, матбуот ходимлари ўз ёрдамларини аямайдилар, деб умид қиламан.

Зарифа ЭШМИРЗАЕВА,
вилоят «Олтин мерос» жамғармаси раиси.

Янги китоблар

ИСМИНГИЗНИНГ МАЪНОСИНИ БИЛАСИЗМИ?

ХАЛҚИМИЗНИНГ «Минг бет билгунча, бир от бил» деган жуда машҳур мақоли бор. Кундалик ҳаётда турли муносабат билан уни тез-тез қўлласак-да, кўп ҳолларда ундаги чуқур маъно-мазмунга унчалик эътибор бермаймиз. Гап шундаки, кўп ҳолларда бизнинг кимлигимизни кўрсатиб турувчи ҳар биримизга берилган ном халқимизнинг асрий тажрибалари ва кундалик ҳаёт тарзи билан, юксак маънавияти, нозик диди, гўзаллик ва нафосатга интилиш майллари билан мустаҳкам боғлиқ эканлиги диққатимизни ўзига унчалик тортавермайди.

Чунки буни одатдаги ҳол, шунчаки бир атама тарзида қабул қиламиз. Аслида эса, ҳар бир номнинг муқим маъно-мазмуни, у берилган шахснинг нимасигадир хос шакли-шамойили, ўзбекнинг тафаккур кенглиги ва фикрий теранлигини ифодаловчи ўз тарихи бор. Буни теран ҳис этишимизда профессор Э. Бегматовнинг яқинда нашр этилган «Ўзбек исмлари маъноси» китоби катта аҳамиятга эгадир.

«Ўзбек исмлари маъноси» китоби шахс номларини шарҳловчи изоҳли луғатгина эмас, балки ўзбек тилшунослиги, умуман, туркий халқлар тилшунослиги тарихида биринчи бор яратилган, ҳам мазмунан, ҳам ҳажман фундаментал тадқиқотдир.

Исмлар маъноси ва уларни изоҳлаш ниҳоятда мураккаб бўлиб, у лисоний (лингвистик), этнографик, тарихий, диний, этикавий ва эстетик, маданий-маънавий омилларни ҳисобга олишни талаб қилади. Шу сабабли, барча исмлар маъносини бир қолипда, бир тамойил асосида тушунтириб бўлмайди. Шунинг учун ҳам «Ўзбек исмлари маъноси» асарида ҳар бир ном изоҳига конкрет ёндошилиб, исмлар англатувчи лисоний, этнографик, этикавий-эстетик, диний-фалсафий маъноларни иложи борича тўлиқ очиб беришга ҳаракат қилинган.

«Ўзбек исмлари маъноси» китобида ҳозирги ўзбек тилида мавжуд бўлган исмлар фонди имконият доирасида мукаммал қамраб олинган. Чунончи, луғатнинг биргина, «а» ҳарфи билан бошланадиган номлар рўйхатида 760дан ортиқ исм изоҳланган. Луғатда исмларнинг битта сўздан ёки битта сўз иштирокида ясалган шакллари ҳам мукаммал келтирилган. Масалан, «гул» сўзи билан бошланувчи 250дан ортиқ исмлар, «ўғил» сўзи иштирок этган 50дан ортиқ исмнинг изоҳлангани бунга далил бўла олади.

Ўзбек исмлари таркибида келувчи шундай сўз (компонент)лар ҳам мавжудки, улар бирдан ортиқ ва ҳатто 50-60га яқин исмлар таркибида такрорланади ва номларнинг кўплаб шаклий вариантларини юзага келтиради. Чунончи, «бой», «жон», «бек», «бека», «биби», «қул», «пошша» кабилар. Китобда 60дан ортиқ мана шундай сўзларнинг ўзбек исмлари таркибида англатиб келадиган маънолари ҳам изоҳланган.

Исмларнинг танланиши ва берилиш жараёни ўзбек халқи қадимий даврлардан бери амал қилиб келаётган хилма-хил расм-русмлар, удумлар, эътиқод ва тасаввурлар билан боғлиқдир. Буни фанда исмлар этнографияси деб юритилиши маълум. Ишнинг «Ўзбек исмлари этнографияси» бўлимида ўзбек исмларининг пайдо бўлиши, чақалоқни номлаш, исмнинг сеҳрли, халоскор кучига ишониш каби ўзбек халқи асрлар давомида амал қилиб келган қадимий удумлар, анъаналар тадқиқ қилинган.

Китобнинг «Исм ва фамилиялар танлашнинг айрим муаммолари» бўлими болага исм беришнинг тарихий ва замонавий анъаналарини таҳлил қилишга қаратилганлиги билан диққатга сазовордир.

Ҳозирги пайтда ўзбек халқининг болани номлаш борасида асрлар давомида амал қилиб келган баъзи фойдали удум ва анъаналаридан чекиниш ҳоллари учрайди. «Чиройли», «машҳур» исмлар орқасидан қувиб, ўтмиш аждодларимиз асрлар давомида амал қилиб келган баъзи анъанавий, халқона номлардан ўринсиз равишда воз кечилмоқда. Бу ҳол ўзбек номлари фондининг миқдоран қисқаришига олиб келмоқда. Муаллифнинг фикрича, бу салбий жараёндир. Шунингдек, ўзбеклар қадимдан ҳали ҳаёт бўлган қариндошларнинг номини янги туғилган болага қўймаган. Ҳозирда мана шу фойдали удумнинг ҳам бузилиш ҳоллари учраб туради. Бугина эмас, ўтмиш аждодларимиз шахснинг исмини бузмасдан, қисқартирмасдан тўлиқ айтиш одатига амал қилишган. Ҳозирда бу фойдали удумга ҳам эътиборсиз қараш ҳолларига дуч келиш мумкин. Натижада, исм ва фамилия фуқароларнинг шахсий ва расмий ҳужжатларида, турли хил ёзма матнларда шаклан бузуқ, қисқарган ва лаҳжавий шаклларда ёзилиб қолмоқда. Маълумки, Ўзбекистон мустақилликка эришгач, аваллари удум бўлиб келган усул, яъни ўзбекча фамилия ва ота исмларни русча шаклда ясашдан воз кечила бошланди. Ҳозирда ўзбекларнинг фамилиялари бир неча усулда ифодаланаётганини кўрамиз. Бу жараённи илмий-амалий жиҳатдан асосли ва фойдали, шунингдек, муайян тизимий ҳолга келтириш ниҳоятда муҳимдир. Тадқиқотда исм ва фамилиялар танлаш билан боғлиқ бўлган мана шу мураккаб муаммолар ҳам ўз таҳлилини топган.

Ушбу тадқиқотнинг улкан маданий-маърифий ва илмий-амалий аҳамиятини алоҳида таъкидлаш зарур. Ўзбек исмларининг ўзига хос қомуси бўлмиш бу асар ҳар бир оила учун ўз фарзандларига муносиб исм танлашда ажойиб қўлланмадир. Ундан нафақат исмлар маъносини, балки уларнинг кирилл ва лотин имлосида қандай ёзилишини ҳам билиб олиш мумкин. Бу жиҳатдан мазкур китоб ЗАГС бюролари, паспорт столлари, матбуот, нашриёт, радио ва телевидение ходимлари учун ҳам зарурий қўлланма, маълумотнома вазифасини ўтайди.

Луғатда исмларга берилган изоҳлар, луғат материаллари келгусида бу соҳада бир қатор назарий тадқиқотлар олиб боришга лисоний асос бўла олади. Шунинг учун ҳам уни ҳеч иккиланмай нафақат ўзбек тилшунослиги, балки туркий исмшунослиқда эришилган янги босқич сифатида баҳолаш мумкин. Асарнинг Беруний номидаги Ўзбекистон Республикаси Давлат мукофотига тавсия этилиши ҳам бундай юксак баҳони тўла равишда тасдиқлайди.

Тўра МИРЗАЕВ,
филология фанлари доктори, профессор.

Чирчиқ шаҳрида Олмониянинг машҳур «Саламандр» фирмаси иштирокида қурилган «Кибо» пойабзал фабрикаси жамоаси илғор технология ва иш усулларини қўллаш туфайли маҳсулот сифатининг юксак даражада бўлишига эришмоқда. Ҳар йили юз минглаб жуфт турли-туман болалар пойабзаллари савдо шаҳобчаларига юборилмоқда. Корхонанинг ўз ишлаб чиқариш илғорлари ҳам етишиб чиққан. Регина Зоирова шундай пешқадам пойабзалчи. Ушбу суратда Регина Зоировани иш устида кўриб турибсиз.

Даврон АҲМАД олган сурат.

Бир корхона хабарлари

МАРРА – МИЛЛИОН ТОННА

● «ОҲАНГАРОНЦЕМЕНТ» ҳиссадорлик жамияти жамоаси ўз маҳсулотларини мамлакатимизнинг барча бурчакларига етказиб бермоқда. Деярли барча шаҳарлар ва қишлоқларда қад кўтараётган катта-кичик иншоотлар, уй-жойлар, маданий-маиший муассасаларда уларнинг меҳнат маҳсули бўлган цемент ишлатилмоқда.

Бундан ўттиз йил илгари ишга туширилган корхона дастлаб қурувчиларга йилига 450 минг тонна қимматли қурилиш материаллари етказиб берган бўлса, ўтган йили бу кўрсаткич 840 минг тоннага етди. Цементчилар жорий йилда 1 миллион тонналик маррани кўзлаб ишламоқдалар. Улар бу ваъданинг тўла уддасидан чиқиш ва мамлакатимиз мустақиллигининг саккиз йиллигини муносиб нишонлаш учун барча имкониятлардан фойдаланмоқдалар. Шу туфайли ўтган ярим йилликда ишлаб чиқарилган цемент ҳажми 500 минг тонна атрофида бўлди.

Корхонада бозор талабини ҳисобга олиб, ишлаб чиқариши йўлга қўйилган бошқа бинокорлик материалларини тайёрлаш ҳам кўпайтириляпти. Республикамизда фақат шу ҳиссадорлик жамиятида минерал момиқ ишлаб чиқариш ўзлаштирилган. Йил бошидан ундан буюртмачиларга ўттиз минг тоннадан ортиқ етказиб берилди. Бундан ташқари, ўтга чидамли ғишт, шлак блоклари ҳам тайёрланяпти.

ВАЛЮТА ИШЛАНМОҚДА

● БУ ЕРДА ишлаб чиқарилаётган цемент энг юксак сифат мезонларига ҳам жавоб беради. Шунинг учун бундай маҳсулотга ички бозорда ҳам, ташқи бозорда ҳам талабгорлар кўплаб топилмоқда. Қатор хорижий мамлакатлар қурилиш фирмалари уни харид қилмоқдалар.

Биргина ўтган йили 22 минг тонна цемент валютага сотилди. Бундан жамоа 713 минг АҚШ доллари миқдорида даромад олди. Айни вақтда бу қимматли қурилиш материалини товар-хом ашё биржаси орқали сотишга ҳам катта эътибор беріляпти. Шу йўл билан яна 13 минг тоннаси валютага сотилди. Бундан кутилган даромад 658 минг АҚШ долларини ташкил этди.

Корхона жамоаси шундай йўл билан топилган валюта ҳисобига хорижий мамлакатлардан ишлаб чиқариш учун зарур бўлган асбоб-ускуналар, эҳтиёт қисмлар, кераклиашёларни сотиб олмоқда. Шу туфайли Россия, Белорус, Қозоғистондаги турдош корхоналар билан иқтисодий алоқалар мустаҳкамланиб боряпти.

ЭКОЛОГИЯ ЭЪТИБОРДА

● КОРХОНА қурилган пайтда атроф-муҳит мусаффолигини таъминлашга қаратилган чора-тадбирларни амалга оширишга деярли аҳамият берилмаган эди. Оқибатда у табиатни кўп миқдорда ифлослантирувчи манбалардан бири бўлиб қолган. Жамият ҳамон ўз чиқиндилари билан экологияга салбий таъсир кўрсатмоқда.

Мамлакатимиз мустақилликка эришиб, табиатни муҳофаза қилиш ишларига эътибор кучайганидан кейин корхонада ҳам бу муҳим масала билан жиддий шуғулланишга киришилди. Ҳар йили шу йўналишда кўплаб ишлар қилинмоқда, катта миқдорда сармоялар сарфланяпти.

Кейинги бир ярим йил ичида корхона ва унинг атрофидаги экологик аҳволни соғломлаштиришга қаратилган қатор тадбирлар амалга оширилди. Чунончи, куйдириш цехи тўртта айланма печининг аспирация тизимлари қайта қурилди. Электр тозалагичлар эса такомиллаштирилди. Тоғ жинсларини майдалаш цехида сув ишлатиш камайтирилди. Қимматбаҳо об-ҳаётни қайта фойдаланиш йўлга қўйилди. Натижада ифлосланган сувни илгаригидек оқава сифатида ташлаб юбориш тўхтатилди.

Шу кунларда ҳам ифлослантирувчи моддаларни ҳавога чиқармасдан ушлаб қолишни таъминловчи қатор асбоб-ускуналарни ўрнатиш ишлари олиб борилмоқда. Буларнинг ҳаммаси узоқ йилларга мўлжалланган ва табиатни муҳофаза қилишга қаратилган мажмуий ишларнинг бир қисмидир.

Ҳамид МУҲАМЕДОВ.

ХАЛҚАРО ҲАЁТ

мамлакатлар ● одамлар ● воқеалар

ҚИСҚА САТРЛАРДА

● БОЛГАРИЯ Президенти Петар Стояновнинг Испанияга ташрифи ниҳоясига етди. Испания қироли Хуан Карлос ва бошқа расмий арбоблар билан бўлган мулоқотларда Болгариянинг Оврупо Иттифоқи ва НАТОга кириши ҳамда икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорликни янада ривожлантириш масалалари муҳокама этилди.

● ҚУВАЙТНИНГ янги тузилган ҳукумати иш бошлади. Амир Шайх Жобир ал-Аҳмад ас-Сабоҳ бош вазирликни шаҳзода Шайх Саад ал-Абдуллоҳ ас-Салом ас-Сабоҳга топширди.

● ФИЛИППИН ташқи ишлар вазирлиги АСЕАНга аъзо мамлакатларга Спратли ороллари муаммоси юзасидан фавқулодда учрашув ўтказишни таклиф қилди.

● РОССИЯ Федерацияси бош вазири Сергей Степашин Украинага сафар қилди. Иқтисодий, Қора денгиз флоти, тайёрасозликда ҳамкорлик, Украинанинг Россияга қарзлари масалаларида Президент Леонид Кучьма ва бошқа олий даражадаги раҳбарлар билан фикр алмашинди.

● АФҒОНИСТОНДА Шимолий Иттифоқ кучлари ўз хатти-ҳаракатларини тобора зўрайтирмоқдалар. Улар Саманган вилоятида «толибон»чилар ҳужумини тўхтатишга муваффақ бўлдилар.

● ХИТОЙ Халқ Республикаси, айтиш мумкинки, ҳозирга келиб оммавий қирғин қуролларининг тўлиқ мажмуига эга бўлмоқда. Куни кеча мазкур мамлакатда нейтрон бомбаси яратилганлиги ҳақида хабар тарқалди. ХХР давлат кенгаши ахборот бошқармасининг бошлиғи Чжао Цичжен бу ҳақда эълон қилди.

● ОВРУПО Комиссияси Буюк Британиянинг мол гўштини экспорт қилишга жорий этган тақиқини бекор қилди.

● КЕНИЯ ғарбида кенг тарқалган безгак касаллиги оқибатида сўнгги уч ой мобайнида мингдан ортиқ киши нобуд бўлди. Боз устига ҳар 1000 боладан 107 нафари ҳаётдан кўз юммоқда, чақалоқлар мажруҳ бўлиб туғилмоқдалар.

КАТТА АНЖУМАНДАГИ «КАТТА ГАПЛАР»

АФРИКА қитъасидаги сиёсий, ҳарбий, иқтисодий ва ижтимоий муаммолар кейинги пайтларда мазкур минтақадаги барча давлатларнинг «бош оғриғи»га айланганлиги сир эмас. Ушбу муаммоларга бағишлаб Африка Бирлиги Ташкилотининг саммити ўтказилажаклиги ҳақида хабар берган эдик. Ниҳоят, ўтган ҳафта охирида АБТнинг 35-саммити Жазоир пойтахтида ўз ишини якунлади. Унда 40дан ортиқ давлатларнинг раҳбарлари иштирок этдилар. Йиғинда, шунингдек, бошқа қитъа мамлакатлари ва турли халқаро ташкилотлар вакиллари ҳам қатнашдилар. Уч кун давом этган анжуманда асосий эътибор минтақавий қуролли можароларга барҳам бериш, қочқинлар масаласини ҳал этиш, тинчлик дастурлари ва Африка равнақини таъминлашда янги асрда амалга оширилиши лозим бўлган вазифалар муҳокамасига қаратилди.

Саммитда Жазоир президенти Абдулазиз Бутефлика раислик қилди.

Йиғинда БМТ Бош котиби Кофи Аннан, Фаластин мухторияти раҳбари Ёсир Арофат ҳамда АБТ бош котиби Салим Аҳмад Салим сўзга чиқдилар. Аҳмад Салим, жумладан, Конго Демократик Республикасида ўт очишни тўхтатиш ҳақида келишилгани ва Съерра-Леоне Тинчлик битимига алоҳида урғу бериб, ҳамон уруш ҳаракатлари давом этаётган қатор бошқа давлатлар раҳбарларини мавжуд муаммоларни ҳал этишда ташаббус кўрсатишга чақирди.

Жанубий Африка Республикаси президенти Табо Мбеки асосий эътиборни иқтисодиёт чигалликларга қаратди. У Африка мамлакатлари етакчиларини қитъада иқтисодий интеграция жараёнларини тезлаштиришга даъват этди. Нигерия президенти Олусегун Обасанжо қизиқ ташаббус билан чиқди. У саммит иштирокчиларига 2000-йилни «Африкада тинчлик ва хавфсизлик йили» деб эълон қилишни таклиф этди. АБТ анжуманида АБТ Вазирлар Кенгашининг 70-сессиясида қабул қилинган қарор, Анголадаги исёнчилар гуруҳи — УНИТАга қурол етказиб беришнинг олдини олиш ҳақидаги БМТ режаси ҳам муҳокама қилинди.

Мубоҳасалар давомида Африка тарихи учун муҳим яна бир янгилик таваллуд топди. Энди Африкада давлат тўнтариши орқали ҳокимият тепасига келган шахслар АБТга қабул қилинмайдиган бўлди. Анжуманда сўзга чиққан кўплаб давлат раҳбарлари ўз юртларидаги умумий вазият ҳақида гапириб бердилар. Улар бир овоздан Африкада тинчлик ўрнатиш ва қитъада иқтисодиёт равнақ топишини таъминлашга интилажакликларини таъкидладилар.

Тадбирда қатнашаётган Эретрея раҳбари Исаяс Афеворк ўз мамлакати билан Эфиопия ўртасидаги можарони ҳал этишда кўрсатилаётган саъй-ҳаракатларни юқори баҳолади.

Анжуман якунида «Жазоир декларацияси» қабул қилинди. Ҳужжатда минтақадаги можароларни тинч йўл билан ҳал қилиш, иқтисодиётни кенг кўламли ўзанга ўтказиш, Африка иқтисодий ҳамжамиятини ташкил этиш каби масалалар бўйича амалга оширилиши зарур бўлган тадбирлар белгилаб олинди.

Африка қитъаси XXI асрда ривожланган осойишта ва тинчликсевар мамлакатлар қитъасига айланиши лозим. 35-саммит ҳужжатларида ана шу ғоя қизил ип бўлиб ўтди. Яхши ва олижаноб мақсадлар ўртага қўйилди. Эндиликда минтақа давлатлари бир ёқадан бош чиқариб, келажак сари бир хил жаҳд билан интилса, барча ниятлар амалга ошиши шубҳасиздир.

«ЙЎЛДАН УРИШ» ЯХШИ ЭМАС

ОВРУПО Комиссияси Буюк Британиянинг «Бритиш эйруэйз» авиакомпаниясидан катта миқдорда жарима ундиришга қарор қилди. Маълум бўлишича, авиакомпания ўзининг воситачи агентлари орқали йўловчиларни фақат шу компания тайёраларига чипта буюртма қилишга даъват этган. Мазкур комиссия вакилининг таъкидлашича, компания ўрнатган катта миқдордаги мукофотни олиш илинжида воситачи агентлар мижозлар эътиборини қозонишда ҳеч нарсадан тап тортмаганлар. Бу — рақобат эмас, деб ҳисоблайди Оврупо Комиссияси. Жариманинг 15-25 миллион фунт стерлинг атрофида бўлиши кутилмоқда.

ИСЛОМ – БУЮК ТАЪЛИМОТ

КЕЙИНГИ йилларда дунёдаги йирик динлардан бири бўлмиш — исломга ихлос қўйиш ва уни тадқиқ этиш тамойиллари анча баравж бўла бошлади. Англия, Олмония, Италия, Испания, Бельгия, Япония сингари мамлакатлар фуқароларидан кўпчилигининг мазкур динга ўтаётганликлари ҳам фикримизнинг далили бўла олади.

Ислом динига ҳурмат-эҳтиром кўрсатишда Америка Қўшма Штатлари ҳам нуфузли ўринлардан бирини эгаллайди. Шу кунларда Америка сенати томонидан муҳокама этилиши кутилаётган янги қонун лойиҳаси кўпчиликнинг эътиборини тортмоқда. Мазкур қонун лойиҳасида Америка мусулмонлари мақоми ҳамда уларнинг жамият ҳаётидаги тутган ўрни тўғрисида гап боради. Қонун лойиҳасини муҳокамага сенатор Спенсер Абрахам киритди. У сенатнинг адлиявий қўмитасига юборилди. Шундай лойиҳанинг вакиллар палатасига киритилиши ҳам кутилмоқда.

«Ислом — энг буюк диний таълимотлардан биридир, — дейилади қонун лойиҳасида. — У узоқ тарих давомида риёзиёт, бошқа табиий фанлар, табобат, ҳуқуқ, фалсафа, санъат ва адабиёт ривожига катта ҳисса қўшди».

Муҳокамага киритилган қонун лойиҳаси АҚШда истиқомат қилаётган олти миллион нафар мусулмонларнинг ҳаётига яна ҳам ижобий таъсир кўрсатади, деган умид билдирилмоқда. Чунки мамлакатда фаолият кўрсатаётган 1500дан зиёд масжидлар, ислом мактаблари, ислом тадқиқот марказлари ўз мамлакатлари ривожига катта улуш қўшмоқдалар. Шунинг учун ҳам тотувлик, ўзга динга мойиллик, бошқа эътиқод эгаларига, хусусан, мусулмонларга ҳурмат-эҳтиром бажо келтириш дунё қадриятларидан биридир, деб таъкидланади қонун лойиҳасида.

ДУНЁНИНГ турли ГЎШАЛАРИДА

● МЕКСИКАНИНГ Гуанахуато штати губернатори Висент Фокс келажакда бўладиган сайловларда ўз тарафдорларини кўпайтириш учун ғалати «усул» ишлатди. Маълум бўлишича, у махфий айғоқчилар гуруҳини тузган экан. Гуруҳ аъзолари катта пул эвазига турли партия раҳбарлари, маҳаллий ташкилотлар бошлиқлари, жамоат ташкилотлари фаоллари тўғрисидаги маълумотларни губернаторга ими-жимида етказиб турганлар. Бу қилиқ фош бўлгандан сўнг В. Фокс кўпчиликнинг нафратига учради. Қош қўяман деб кўз чиқариш, мана шундай тугади.

● ЭКВАДОРНИНГ табиати жуда ғаройиб. Бу ерда бир вақтнинг ўзида ҳам қорни, ҳам тропик иссиқликни кузатиш мумкин. Жаҳондаги турфа иқлимдан 35 хили Лотин Америкасида кузатилган. Эквадорда шулардан еттитасини учратиш мумкин. Шунга қарамай, Эквадор полиз маҳсулотлари етиштириш бўйича минтақада биринчи ўринда туради.

ҚОЗОНДАН НАРИ ЮРСАНГ...

РАТА-ТАСС ахборот маҳкамаси тарқатган хабарда айтилишича, Австрия ядро қуролидан ҳоли ҳудуд мақомини олди. Бу ҳақда мамлакат Миллий кенгаши (парламенти) мажлисида конституциявий қонун қабул қилинди. Унга мувофиқ Австрия ҳудудида ядровий қуроллар ишлаб чиқариш, сақлаш, ташиш, синовдан ўтказиш ва фойдаланиш қатъиян ман этилади. Шунингдек, бу ҳудудда атом энергетикаси қурилмаларини барпо этиш ва улардан фойдаланиш ҳамда бу мамлакат ҳудудлари орқали радиоактив материаллар олиб ўтиш тақиқланади.

Мамлакат фуқаролари юқоридаги қонундан мамнун эканликларини яширмаётирлар. Қозондан нари юрсанг, қораси юқмас, деган нақл бежиз айтилмаган бўлса керак. Шу боис ҳозирги кунларда жаҳоннинг кўпгина мамлакатлари инсонпарварлик мақсадларини кўзловчи юқоридаги тамойилларга мойил эканликларини очиқ-ойдин изҳор этмоқдалар.

(ЖАҲОН ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ХАБАРЛАРИ АСОСИДА ТАЙЁРЛАНДИ.)

АРМОН

Воқеий ҳикоя

Саратоннинг жазирама кунларида ишдан қайтишда кўпинча сўлим анҳор бўйидаги улкан чинорлар соясида бир зум бўлса-да хордиқ чиқаришга одатланганман. Бугун ҳам ана шу одатимни канда қилмай ўриндиққа жойлашдим...

«Ўтирсам ҳалақит бермайманми?» деган овоз хаёлимни бўлди. Рўпарамда бир қўлида ҳасса, иккинчи қўлида газета тутган, оқ оралаган соч-соқоли ўзига ярашган, мошранг дўппили нуроний отахон турарди. «Марҳамат» деб отахон билан саломлашдим. Отахон қўлидаги газетани очиб ўқишга тутинди. Мен эса атрофни кузатишда давом этдим. Биз ўтирган ўриндиқ рўпарасидаги асфальт йўлакдан ўрта ёшлардаги киши ва унинг ёнида бошида гулдор дўппи, эгнида одмигина кўйлак, қўлида китоб-дафтар тўла сумка тутган қизча ўтиб боришарди. Беихтиёр уларга тикилиб қолдим. Ўзимча ўйлайман: «Қишлоқдан қизини ўқишга олиб келган бўлса керак». Отахон ҳам улар томонга қараб турган экан. У ҳам хаёлимдан ўтган фикрни тасдиқлагандай мен томонга қараб: «Ҳа, қизини ўқишга олиб келибди, чамаси», деб қўйди. Отахон шундай деб негадир оғир уҳ тортди. Бу ҳолат мени сергаклантирди. Унга савол назари билан боқдим.

— Ҳа, ука, ҳар йили ёшларнинг ўқишга кириш мавсуми келганда оғир бир дард мени қийнайди, эски ярам янгиланади. Тўғрироғи ўқишга кириш билан боғлиқ, ўзим гувоҳи бўлган кўнгилсиз бир воқеа хаёлимда такрор-такрор жонланаверади...

Отахон гапни нимадан бошлашни билмай бироз тараддудланиб турди-да синиқ овоз билан ҳикоясини бошлади:

— Бу воқеага ўн беш йилча бўлиб қолди. Ўшанда мен тиббиёт илмгоҳида ўқитувчилик қилардим. Ўқишга навбатдаги қабул бошланганда менга бўлажак талабаларга кириш имтиҳонларига тайёрланиш бўйича консультациялар ўтказиш топширилди. Эсимда, институтнинг энг катта аудиториясига болалар сиғмай кетарди. Абитуриентлар консультация машғулотлари чоғида ҳар бир сўзимни диққат билан тинглашарди, энг муҳим жойларини дафтарларига шоша-пиша қайд қилишар, биронта ҳам сўзни эътиборсиз қолдирмасликка интилишарди. Консультацияларни одатда савол-жавоб тарзида ўтказардим. Бу усулда абитуриентларнинг берган саволларидан ҳам уларнинг билим доирасини илғаб олиш мумкин бўларди. Болалар орасида қишлоқдан келган Жавлонжон исмли бола ўзининг ақли-заковати, ҳулқи-одоби, камтарлиги, билими билан ҳаммадан ажралиб турарди. У машғулот билан кифояланиб қолмай, ҳатто танаффус чоғида ҳам мени турли-туман саволларга кўмиб ташларди. Жавлонжондаги илмга чанқоқлик менда унга нисбатан алоҳида меҳр уйғотганди.

Шундай кунларнинг бирида институтимиз ўқитувчиларидан — Хуршидбекнинг туғилган кунини нишонлаш учун унинг уйига йиғилдик. Хуршидбекнинг шинам ҳовлиси ўртасидаги ноз-неъматлар билан мўл-кўл ясатилган улкан стол атрофида менга танишлардан кўра нотанишлар кўп эди. Олдинига аҳамият бермаган эканман: Хуршидбек институтимизнинг ўша йилги қабул комиссиясининг масъул котиби экан. Зиёфат асносида Хуршидбек шаънига айтилаётган ҳамду-санолар, хушомадлар аслида худди шу «масъул котиб»лиги учун эканлигини аста-секин пайқай бошладим. Қалбакилик пардасига ўралган гап-сўзлардан толиқиб ушбу ясама «зиёфат»ни тезроқ тарк этиш тараддудига тушдим. Бир илож қилиб Хуршидбекдан, «меҳмонлар»дан жавоб олдим. Хуршидбек кўчада мен билан хайрлашаётиб: «Домлажон, бизга хизмат бўлса — тортинманг, ахир институтимизнинг энг кўп ишлаган, ҳурматли домлаларидансиз. Биттаяримта илтимос бўлса рўйхатга тиркаб қўяман», — дея маънодор тиржайди.

— Раҳмат, Хуршидбек, ҳоли-қудрат ректоратнинг топшириғини бажариб, болаларни имтиҳонларга тайёрлаяпмиз. Улар орасида талабаликка муносиблари кўп. Ўшаларни адашмай, ҳолисона танлаб олсанглар бўлгани.

Хуршидбек мени йўл четига бошлаб тўхтатди-да, атрофга олазарак қараб овозини пасайтирди:

— Оббо, домлажон-ей, ҳеч соддалигингиз қолмади-қолмади-да. Наҳотки атрофда нималар бўлаётганини пайқамаётган бўлсангиз? Институтимизга талабаликка қабул қилинадиганлар рўйхатининг деярли тўқсон фоизи аллақачон аниқ. Уч-тўртта жой қолган холос. Сизни устозим сифатида ўзимга яқин тутиб дилимни очгандим. Агар очиғини айтсам, сизнинг ўтказаётган машғулотларингиз шунчаки йўлига. Консультация бераётганларингизнинг орасида институтга кирадиганлар рўйхатидагиларнинг бирортаси ҳам йўқ...

Ширакайф Хуршидбекнинг сўнгги сўзларидан даҳшатга тушдим. Шу пайтдаги важоҳатим қўрқинчли туюлди шекилли, Хуршидбек хайр-хўшни қисқа қилди-ю, шоша-пиша кириб кетди...

Уйга қандай қилиб етиб келганимни эслай олмайман. Тун бўйи мижжа қоқмай тўлғаниб чиқдим: «Ё тавба, бу қандай разолат? Наҳотки Хуршидбекнинг айтганлари рост бўлса? Консультацияда қатнашаётган болаларнинг тақдири нима бўлади?»

Эртасига институтда Хуршидбек билан кўришганимизда у: «Домлажон, кечаги гапларнинг ҳаммаси шунчаки ҳазил эди. Сизни синамоқчийдим. Қойил, ҳали-ҳам ўша, букилмас, ҳақиқатгўй устозим экансиз. Сиз билан фахрланаман», деб илжайиб қўйди.

Эҳ, ука, ҳақиқатан ҳам соддаллигимча қолган эканман. Ўшанда Хуршидбекнинг сўзларини ҳазил деб лаққа ишонганим, ўша «ҳазил»нинг тагига етиш учун қилган ҳаракатларим менга жуда қимматга тушди. Институт раҳбарияти, турли-туман юқори идоралар томонидан менга нисбатан сўнгсиз таъқиблар бошланди, қилдан қийиқ ахтаришди. Бошқалар билан баравар баҳо тўплагани ҳолда институтга қабул қилинмаган ўша иқтидорли Жавлонжонни қўллаб-қувватлашни сўраб ректор қабулига илтимос билан кирганим устига устак бўлди. Жавлонжондан пора олганликда туҳмат қилишиб, масалани партбюрога қўйишди... Ҳа у ёғини айтишга ожизман, ука. Ўша кунлари бошимга тушган қора кунларни эсласам ҳали ҳам юрагимда санчиқ пайдо бўлади. Хуллас, битта «инфаркт»ни ўтказганимдан кейин, оиламдагиларнинг, дўст-биродарларнинг маслаҳати билан «ўз аризамга мувофиқ» ишдан бўшадиму, қабоҳат сиртмоғидан аранг қутулдим...

— Кечирасиз, отахон, Жавлонжоннинг тақдири нима бўлди?

— Минг афсуски, ҳали айтганимдек, баъзи ундан паст баҳо тўплаганлар ўтгани ҳолда Жавлонжонни, менинг тарафимни олишда айблашиб, ўқишга қабул қилишмади. «Балки орага тушмаганимда Жавлонжон ўқишга кириб кетармиди, у ҳам менинг касофатимга қолди шекилли», деган армон ҳали-ҳануз мени қийнайди. Жавлонжонни охирги марта инфаркт бўлиб, шифохонада ётганимда кўргандим. Ўшанда у мени ҳам кўргани, ҳам мен билан хайрлашгани келган экан. Шу-шу уни қайта кўрмадим. Ҳа, ука, ўтган вақт ичида уни ўз ўғлимдай кўриб қолганимни ўшанда сездим. Анчагача носқовоғини йўқотган носкашдай гангиб юрдим... Яратганга шукурки, ўша мудҳиш кунлар орқада қолди. Мустақиллигимиз, раҳбариятимизнинг одилона саъй-ҳаракатлари туфайли доруломон кунларга эришдик. Ҳақ жойига қарор топди. Иқтидорли ёшларнинг фақат республикамиздагина эмас, балки хорижда ҳам илм олишлари учун барча қулайликлар яратилмоқда. Бироқ, ҳар йили ўқишга қабул бошланган кезларда ўша машъум кунларни, «пора бергансан» деб ноҳақ айбланган, мен туфайли ўқишга киролмай қолган Жавлонжонни эслайман. Жавлонжон учраб қолармикин, деб ҳиёбонларни, кўчаларни, боғларни айланаман. Қани энди уни бир кўрсам, «мени кечир, Жавлонжон», деб бағримга боссам дейман...

Ҳаёт аталмиш улкан китобнинг ҳозиргина нотаниш отахон варақлаган қора, жирканч саҳифалари ўрнини бугунги покиза ҳаётимизнинг нурли саҳифалари эгаллаётганидан кўнглим равшан тортиб, мен ҳам жойимдан қўзғалдим...

Юсуф МУҚИМБОЕВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими.

Ёзувчиларнинг янги асарлари

ИСФАНДИЁР

ИНТИҚОМ

(Романдан парчалар)

— Бизникилардан бирортасини оларсан. Ўзинг ҳайдасанг.. асаканг кетиб қолмас.

Белов машинага ўтириб эшикни ёпди:

— Оласан-а, оласан! — Механик заҳарханда кулиб қўяркан, гараждан сузиб чиқаётган «Лада» ортидан қичқирди. — Командирингга айт, одам юборсин, тушундингми?

Бироқ Белов унга қайрилиб ҳам қарамади.

Тусмол қилгандай, Жек Рубини бассейндан топди. Эрталабки машқлардан қонини қизитиб олган мушакдор тренер сувга сакраш олдидан душ тагида ҳузур қиларди. Беловни кўрган заҳоти тренер жиддийлашди.

— Рухсатнома, Евгений Рубенович, — изоҳ берди Белов ва кабинага яқин келса сув сачрашини ўйлаб, варақчани узоқдан кўрсата қолди. — Бир суткага.

Тренернинг қоп-қора, чўғдек ёниб турган кўзлари жиддий торди, қошлари уюлди, афтидан у нимадир сўрамоқчи эди, аммо Ҳабибов рухсатидан сўнг савол бериб ўтириш мумкин эмас эди.

— Яхши, — деди ниҳоят тренер бўлиб-бўлиб. — Вақтни белгилаб ол. Сенда йигирма тўрт соат, қўшув, йиғиштиришинг учун яна ярим соат вақт бор... Ҳозир неча?

Белов Ҳабибовнинг рухсатномасини тренернинг ўриндиққа тахлаб қўйилган спорт костюми устига қўйди-да, қўлини узатиб Евгений Рубеновчига соатини кўрсатди.

— Тушундим. Боравер.

Белов чўмилиш хонасидан ўқдай отилиб чиқди...

Бир ярим соатдан сўнг «Лада» шаҳарда эди. У марказий кўчаларни босиб ўтгач, чорраҳалар оралиғида бир муддат тентиди-да, бир-бирига туташиб кетган пахса деворлар ёқалаб бориб, эски, тирқиш-ёриқларга мўл дарвоза ёнида тўхтади.

Светлана ҳовлида кутиб турарди. Тугмалари қадалиб-қадалмаган ғижим халатда, сочлари ҳурпайган аёл — афтидан анчадан буён кутарди — асабий, эзилган ҳолатда эди. Унинг чарос кўзли кўҳликкина чеҳрасидан ҳозир бамисоли заҳар томиб турарди.

— Юравергин эди саланглаб! — дея аламини олишга уринди аёл Белов ҳовлига кириб, дарвозани ёпаётган маҳал.

— Вишиллама! — дея жеркиб берди уни Белов. — Хўжайин билан бирга эканлигимни билардинг-ку! — Портлайман деб турган Светланани салгина ҳовуридан тушириш учун дўқ ҳам уриб қўйди: — Сен менга қўнғироқ қилиш одатингни бас қил! У ерда ҳамма бир-бирини сотишидан хабаринг бор-ку.

— Бир мартагина қилдим-ку. Сен жим бўлиб кетдинг, шунга... — дея ўзини оқлашга тушди аёл, бироқ Белов эшитиб ўтирмаёқ елкаси билан туртиб уни четроққа сурди-да, ичкарига кирди.

Белов мўъжазгина хона ўртасидаги стол устида очиқ ҳолида турган оқ жинси костюмни кўриб, Светланага саволомуз қаради. У шоша-пиша тушунтира кетди:

— Уй бекасини қишлоққа, қариндошлари ёнига юбордим, шунинг учун... — дея аёл далда бераётгандек кулимсиради.

Белов ишбилармонларча кафтларини бир-бирига ишқалади:

— Анавиндан бер.

— Эҳтимол, ароқ яхшидир? Ё эмлай қоласанми? — ишончсизлик билан сўради Светлана ва ўзини мажбурлаб жилмайди: — Кайфиям узоққа чўзилади, асабларниям мустаҳкамлайди.

— Йўқ, таваккал қилиб бўлмайди, — бир муддат ўйланиб тургач, рад этди Белов. — Кайфим ошиб қолса, ишни кўнгилдагидек бажара олмайман. Савдолашиб қоламан... Бер!

Белов шошилмасдан кийинаркан, Светлана ошхонадан бир пиёла олиб қайтди. Пиёлани аёлнинг қўлидан эҳтиёткорлик билан олган Белов ичидаги суюқликни майда ҳўплаб ичкаркан, сўнгги маслаҳатларни ҳам эшитарди:

— Раҳимовдан бошла. Агар уни эпласанг, қолганлари писта пўчоғидай гап... Мана бу ўшанга, — Светлана фотоқоғозлар сақланадиган пакет узатди. — Раҳимовдан кейин ошиғич тарзда бошқаларига. Мен кимларга эканлигини белгилаб қўйганман, — аёл бир даста оддий почта конвертларига ишора қилди.

Белов пиёлани столга қўйгач, конвертларни олиб бир-бир қараб чиқди-да, уларни курткасининг кўкрак чўнтагига яшириб қўйди.

— Мана булар эса, агар керак бўлиб қолса, вахтадаги қизил шапка билан котибга, — паспорт узатаётган Света тушунтиришда давом этди. — Мен сени Тошоблфотонинг сайёр фотографи деб ёздириб қўйдим. Сен энг илғор одамларни... хуллас, бирон нима учун суратга олишга келасан-да, — шундай дея аёл аввалги пайтлардагидек эрка, жарангдор товушда кулиб юборди. — Мен сен Ўзбекистон ҳақидаги эсталик китобга сурат йиғаяпсан деб айтдим.

— Тушунарли, — қандайдир Буранов номига ёзилган, ўзининг кўзойнак таққан ҳолдаги, салобатли кўринишидаги фотосурати қўйилган паспортни кўраётган Белов ё ҳаяжондан, ёинки кулгидан юзи қизариб, чиройли бўлиб кетган Светланага кўз қирини ташларкан, пичинг қилди. — Ҳамиша шундай бўлсанг эди, бошда кўтариб юришга арзирдинг.

Шу заҳоти аёлнинг афти буришиб, бурун катаклари керилди, заҳарли табассумдан лаблари қийшайиб кетди.

— Шундай ҳаётни таъминлаб қўй — бўламан! — Деярли ошкора нафрат билан сўзлаган аёл асабий тарзда бошини силкиб, узун сарғиш сочларини ёйиб юборди-да, фототасма учун кассетани узатди. — Ҳар эҳтимолга қарши олиб қўй. Бу ерда ҳаммаси. Балки, бирортаси дарров илинар, қурумсоқлик қилиб ўтирмас.

— Эҳтимол, — маъқуллади Белов кассетани чўнтагига жойларкан. Сўнг жилмайиб қўйишга уринди. — Хавотир олма, болакай, ўзингни дадил тут. Тез орада олтинларда чўмиламиз. — Белов аёл юзидан чимчилаб қўяркан, унинг кўзлари ҳам қувонч билан, ҳам очкўзларча чақнаб кетганини пайқади-ю, гап оҳангини ўзгартирди. — Дадиллик учун тутатиб олай, анавини тўлдир.

Светлана алмисоқдан қолган қора жавонга яқинлашиб, яшигини тортди. Ундан бир дона «Беломорканал» папиросини олиб ўгирилди. Белов аллақачон паспортдаги суратига ўхшаб кўзойнак тақиб олганди.

— Балки парик керакдир? — журъатсиз оҳангда сўради аёл. — Суратда сочинг узунроқ.

Белов беписанд қўл силтади:

— Э, бўлаверади.

У папиросни олди-да, зажилгалкасини ёқиб тутатди. Қанча чуқур тортаркан, хумор кўзлари юмилиб кетди... Белов ўткир, хушбўй ҳид таратиб турган папиросни охиригача лаззатланиб чекди-да, жимитдай қолдиғини полга ирғитиб, пошнасида эзиб ташлади.

— Хўп, дуо қилиб тур. Кетдим, — катта-катта қадам ташлаётган Белов эшик тутқичига қўл узатган чоғи тўхтаб, ўгирилмасданоқ деди: — Ҳар эҳтимолга қарши Юлькани бирон ёққа обориб ташла. Бир-икки кун уйда бўлмай турсин.

(Давоми. Боши ўтган сонларда).

(Давоми бор).

БУРГУТ — ҚУШЛАР САРДОРИ

БУРГУТНИ қушлар сардори, деб бежиз айтишмайди. Унинг осмону фалакдаги парвозига ҳеч ким бефарқ қарамайди. Қанча салобат, мағрурлик мужасам бу парвозда. Ўлжасини кўрганда қанотларини йиғиб, ўқдек унга ҳамла қилишини айтмайсизми? Ҳа, у табиатимиз кўрки ҳисобланади.

Лекин, афсуски у ҳам қатор қушлар тури каби жуда камайиб кетди. Мамлакатимизда сўнгги йилларда барча паррандалар, шу жумладан бургутларни асраб-авайлашга эътибор кучайди. Ушбу лавҳалар ҳам шундан далолат бериб турипти.

Тўлқин ЛУТФУЛЛАЕВ олган суратлар.

«САВДО»НИНГ ҒАВҒОСИ ТУШДИ БОШИМА...

Мактабдош дўстим Муродни тасодифан суд биносида учратиб қолдим. Гарчи анча пайт кўришмаган бўлсак ҳам, бу жойдаги учрашув бир-биримизга қучоқ очиб пешвоз чиқишга монелик қиларди. Оддийгина саломлашдик.

Разм солдим. Муроднинг сочларига анчагина оқ оралабди. Руҳияти сўлғин. Илгариги бир гапириб ўн куладиган Муродга сира ўхшамайди. Бошига бирон ташвиш ё мусибат тушдимикан? Балки ёрдамим тегиб қолар, деган ниятда ундан ҳол-аҳвол сўрадим. У бироз хижолатли оҳангда сўз бошлади: «Кўр ҳассасини бир марта йўқотади дердилар. Мен икки марта йўқотдим, оғайни. Неча кундирки, юрагим ўт каби тутаб ётибди. Нима қилай, менга маслаҳат бер...»

...Моҳира — Муроднинг иккинчи хотини. Ота-онасининг қистови билан уйланган Мурод аввалги хотини Мавлуда билан узоқ яшолмади. Бир йил нари-берисида ажрашишди. Моҳира билан эса севишиб турмуш қилганди. Дурдона исмли қизчалари ҳам бор. Аммо...

Улар яқинда қўшни тумандан янги уй сотиб олиб, кўчиб ўтишганди. Ҳали оналик таътилида бўлгани учун «Уйда бекор ўтираманми?» деб Моҳира бозор қилишга тушиб кетди. Эри бунга қанчалик қаршилик кўрсатмасин, фойдаси бўлмади. «Дадаси, бозор яқин, ул-бул олиб сотиб сизга қарашиб турсам зарарми?» деявериб, охири унинг «тили-жағини» тиндирди.

Аста-секин мол олиб келиш баҳонасида пойтахтга танда қўйган Моҳира бора-бора бир неча кунлаб қолиб кетадиган одат чиқарди. Ҳа, деса жавоб ҳам тайёр: «Кўп пулнинг меҳнати ҳам кўп бўлади!» У топиб келган пулларини Муроднинг қўлига тутқазарди-ю, яна кетарди. Кейинги вақтда унда ғалати ўзгариш сезган эр хотинини койиди: «Бўлди, етар, рўзғорингга қара. Мен ҳам ишли одамман. Топганимга барака берса, очдан ўлмаймиз».

— Ҳо! Тайёрини еб ётиб, тўйдингизми энди? Сиз топиб келадиган тўрт-беш минг маош билан кун кўриб бўладими ҳозир? Бошқа эркаклар бир кунда топади бу пулни. Сиз бўлсангиз кунингиз ўтганига хурсандсиз. Қўлингиздан келса, сиз ҳам бозорга чиқинг. Майли, кейин мен уйда ўтирай, бола боқи-и-иб!»

Мурод ана ўшанда хотинини қаттиқроқ тергамаганига, нима қилиб бўлса ҳам уни бу йўлдан қайтармаганига қаттиқ афсусланди. Лекин, кейинги пушмон — ўзингга душман, деганларидек...

Моҳира ўша куни тонг отар-отмас ҳеч гап бўлмагандек яна бозорга жўнади. Мурод эса қизчасини кийинтириб, боғчага, сўнг ишхонасига жўнади. Шундай кунларнинг бирида яқин қўшниларидан бири уни йўлда тўхтатиб, Моҳира ҳақида ғалати бир гап айтди. «Изидан боринг, агар шу гаплар ҳақиқат бўлса, хотинингизни бу йўлдан қайтаринг, ука. Акс ҳолда маҳалла шаънига ҳам, сизнинг шаънингизга ҳам яхши гап бўлмайди».

Сиз нима дейсиз?

Мурод ўзини йўқотиб қўяёзди. Бу кунлар — ҳаётининг энг оғир, энг таҳликали дамлари эди. Икки кун бурун «Фалон жойдан мол келиши керак. Бозор-ўчарни тиндириб, уч-тўрт кунда қайтиб келаман, дадаси» деб кетган хотинини кутиб ўтиришга энди Муродда ҳол қолмади. Қизчасини қариндошлариникига қўйиб, пойтахтга жўнади. Отчопар бозори катта, игна тугул бошингдаги дўппинг ерга тушса тополмайсан бу ерда, Моҳирани кимдан сўрасин, қаердан топсин? Кечгача бозор айланиб, хотинини тополмади. Шунда унинг «Кечаси билан мижжа қоқмай чиқдим. Тавба, тунги бозордаям шунақа одам кўп бўладики...» дегани ёдига тушиб қолди. Кечқурунга қолишга аҳд қилди.

...Тун бўлса ҳам ранго-ранг чироқлардан ҳамма ёқ кундузгидек чароғон. Бозор авжида. Бу ерда асосан чакана савдо билан шуғулланадиганлар кўпроқ бўлишаркан. Мурод юриб-юриб, қорни очди. Ошхонада овқатланмоқчи бўлди. Аксига олиб, ошхонада хўрандалар кўплигидан бўш жойнинг ўзи йўқ эди. У жой бўшашини кутиб бироз туриб қолди. Атрофни кузата бошлади. Войвў... номи бозор-у пўрим кийинган галстукли эркаклар, чиройли аёллар худди ресторанда ўтиргандек овқатланишади-я бу ерда. Ана, столида ҳамма нарса муҳайё бўлган басавлат икки йигит хо-холаб кулганча қадаҳ уриштиришаяпти. Ёнларида икки хушрўй қиз... Ие... Муроднинг юраги гупиллаб уриб кетди. Ҳозиргина ҳайрат билан қараб тургани — басавлат йигитлар орасида ўтирган икки аёлнинг бири ўзининг Моҳираси эди. Енгсиз кўйлак кийиб, калта сочларини чиройли турмаклаб олганидан танимабди... Мурод жазаваси тутиб, даврага кириб боргиси, хотинининг гирбонидан бўғиб, калтаклагиси келди. Лекин анави йигитлар бунга йўл қўймаслигини, борингки, йўл қўйганида ҳам энди ҳеч нарсани ўзгартириб бўлмаслигини Мурод тушунди.

«Мен бозор қилаётган ҳамма аёллар шунақа деб айтолмайман, дўстим, — дейди Мурод хўрсиниб. Лекин барибир... Айб ўзимда. Хотинимни шунчалар яхши кўрардимки, ҳар қандай шароитда ҳам у менга хиёнат қилмайди деб ўйлардим. Топган пулларини бозорда жон койитиб, меҳнат қилиб топиб келаяпти деб ишондим. Аслида эса...»

Моҳира ҳозирги кунда қилган ишларидан пушаймон. Бунинг учун Муроддан узр сўраяпти. Қадрдон касбига, оиласига қайтмоқчи. Мурод эса қизи Дурдонани ота тарбиясида қолдиришларини сўраб, хотинидан ажрашиш учун судга ариза берган..

Ана шу мураккаб дақиқаларда мен унга дўст сифатида ўз мулоҳазаларимни айтдим. Бир кишининг фикри — яхши. Лекин кўпчиликнинг фикри ундан ҳам яхши. Азиз муштарий, Муродга сиз қандай маслаҳат берган бўлардингиз? Иккинчи оиласи ҳам барбод бўлмаслиги учун у Моҳирани кечирсинми ёки...?

Дониёр КАМОЛ,
Оққўрғон тумани.

Шохмот

РУСТАМ ҚОСИМЖОНОВНИНГ РАҚИБИ – КРИСТИАН БАУЭР

Шу ойнинг сўнгги кунларида Америка Қўшма Штатларининг Лас-Вегас шаҳрида ўтказиладиган жаҳон биринчилигининг дастлабки босқичида ҳамюртимиз Рустам Қосимжонов франциялик Кристиан Бауэр билан ўйнайдиган бўлди. Рустам бу баҳсда муваффақият қозонса, иккинчи босқичда унинг рақиби венгриялик ёш гроссмейстер Питер Леко бўлади. Ҳамюртимизга бу мусобақаларда омад тилаймиз.

Футбол

ФАХРИЙЛАР ТУРНИРИ

«ТОШГРЕС» ўйингоҳида олти жамоа иштирокида футбол фахрийлари биринчилиги ўтказилди. Бу мусобақани Ўзбекистон футбол федерацияси қошидаги Тошкент шаҳар футбол фахрийлари Кенгаши уюштирди.

Мусобақада 38 ва ундан катта ёшдаги футбол фахрийлари иштирок этдилар. Юнусобод туманидаги «Асбобсозлик» заводи футбол фахрийлари мусобақага жиддий тайёргарлик кўрганликларини намойиш этдилар. Улар ҳал қилувчи учрашувда Яккасарой туманидаги «Тўқимачи» жамоасини 1:0 ҳисобида енгиб биринчи ўринни эгалладилар. «Тўқимачи» жамоаси эса иккинчи ўринни қўлга киритди.

23-28 июль кунлари Чирчиқ шаҳрида футбол фахрийларининг республика биринчилиги ўтказилади. Бу икки пешқадам жамоа ана шу мусобақага йўлланмани қўлга киритдилар.

Талъат ЮСУПОВ.

Об-ҳаво

РЕСПУБЛИКА об-ҳавони кузатиш бош бошқармасидан хабар қилишларича, 21-26 июль кунлари пойтахтимиз ва Тошкент вилоятида ёғингарчилик бўлмайди. Шарқдан эсган шамолнинг тезлиги ҳар сонияда 5-10 метргача етади. Ҳаво ҳарорати шу даврнинг бошида кечалари 17-22, кундуз кунлари 32-37 даража атрофида, кейинроқ эса кечалари 19-24, кундуз кунлари 34-39 даража иссиқ бўлади.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ • TOSHKENT HAQIQATI

Муассис: ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ҲОКИМЛИГИ

Бош муҳаррир Фатҳиддин МУҲИДДИНОВ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32.

Телефонлар: хатлар ва оммавий ишлар бўлими: 133-40-48 Эълонлар: 133-40-48, 136-57-27.

• Эълон ва билдирувлардаги факт ҳамда далилларнинг тўғрилиги учун реклама ва эълон берувчилар масъулдир.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №8. Буюртма Г-0535. Ҳажми – 2 табоқ, офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2. Саҳифаловчи: Музаффар ҚЎЧҚОРОВ. Адади 11.937 нусха.

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. Нашр кўрсаткичи: якка обуначилар учун 205, ташкилотлар учун 206. Босишга топшириш вақти – 20.30. Босишга топширилди – 18.15. 1 2 3 4 5 6